

Ђоцишњак бр. 17

Удружења ћрађана
"Баштина и будућност-АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"

www.bastinaibuducnost.org

Јоцишњак бр. 17

Удружења ћрађана
"Баштина и будућност-АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"

Аранђеловац, 2018.

Јоцишњак бр. 17

---

www.bastinaibuducnost.org

Издавач:

Удружење грађана
"Баштина и будућност - АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"

За издавача:

Драган Плећевић

Уредник:

Весна Проковић

Фотографије:

Завичајно одељење Народне библиотеке "Свети Сава"

Народни музеј у Аранђеловцу

Божидар Марковић Маркони

Небојша Радовановић

Љиљана Б. Бошковић

Милан Илић

Весна Проковић

Графичка обрада:

Милан Илић

Штампа:

"Загорац" Аранђеловац

Тираж:

300 примерака

Предња корица:

Спомен-костурница у Аранђеловцу

С А Д Р Ж А Ј :

стр.

1. Повеља	1
2. Извештај о раду Шеснаесте Скупштине Удружења	3
3. Извештај о раду Управног одбора за 2017/2018. годину	5
4. Предлог плана рада Управног одбора за 2018/2019. годину	7
5. КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ	9
Манифестација Награда "Миле Недељковић" 2017.	9
6. Конференција за штампу прослављених спортских асова	11
7. Промоција књиге "Земља шарених лажа"	15
8. Бадњи дан 2018.	18
9. Велики петак у етно кући	20
10. Чачани и Аранђеловчани	22
11. Из Саопштења Жирија о најужем избору за Награду „Миле Недељковић“ за 2018.	23
12. Програм Манифестације Награда "Миле Недељковић" за 2018. год.	24
13. Када ћемо скинути прашину са пројекта "Шумадијска кривулja"	26
14. Деманти Скупштине Општине Аранђеловац на текст "Када ћемо скинути прашину са пројекта "Шумадијска кривулja"	27
15. Кратка историја породице Михајловић из Аранђеловца	28
16. Хотел "Ново здање"	34
17. Усправни остај!	39
18. Ноте и чаша киселе воде	40
19. Новинар Ратне морнарице - Бора Његован	45
20. Ретке професије - Старешине JPM	49
21. Необјављене песме и приче чланова и пријатеља Удружења	54
22. Младе наде - Милош Јовановић, студент	58
23. Цртице из живота Врбице током прве половине XVIII века	60
24. Младе наде - Мина Матијашевић, пијаниста	62
25. Младе наде - Никола Спасић, млади физичар	65
26. Младе наде - Искра Миленковић, пијаниста	67
27. Младе наде - Александар Васић, виолиниста	71
28. Прве голманске рукавице у Аранђеловцу	72
29. IN MEMORIAM - Срђан Степановић Пане	74
30. IN MEMORIAM - Јелена Христодуло	76

Спомен-костурница у Аранђеловцу

У овој, 2018. години, више је јубилеја који су везани за Велики рат завршетак рата и победа, пробој Солунског фронта, годишњица више значајних битки, али и 104 године од Колубарске битке. Као спомен на све жртве, страдале у Колубарској и биткама вођеним 1915. године на територији Колубарског, Орашачког и Тополског среза, изграђена је Спомен костурница у Аранђеловцу. Грађена је од 1933. до 1938. године од буковичког гранита, а пројектована по узору на капелу на Зејтинлику. У њој је сахрањено око 4.000 наших и austro-угарских војника.

О њој, како се наводи у Народном музеју у Аранђеловцу, нема много података. Зна се да је подигнута на месту где се раније налазило гробље непознатих војника. Прича се да је дugo грађена јер становништво није могло да се помири са чињеницом да су овде сахрањени и непријатељски војници. Међутим, житељи нису ни слутили да ће им баш овај објекат донети добро у време немачке окупације. Када су Немци ушли у Аранђеловац и сазнали за једничку костурницу, ослободили су град злогласне одмазде „сто за једног“.

У оквиру обележавања стогодишњице завршетка Великог рата, Спортски савез Аранђеловца под покровitelјством Општине Аранђеловац, организовао је 22. септембра 2018. године трку под називом „1300 каплара“ која треба да прерасте у сталну манифестацију.

Подсећамо да је одред „1300 каплара“ био састављен од ђака-војника који су као недошколовани официри послати да буду појачање Првој армији у Колубарској бици. Најславнији и најмлађи, чувени „батаљон смрти“ српске војске, био је једини пример у историји света када је једна држава на фронт послала своју целокупну интелектуалну омладину, као једину наду за спас земље.

Весна Проковић

Одлуком Скупштине Удружења грађана
"БАШТИНА И БУДУЋНОСТ - АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"
одржане 09.11.2001. године у Аранђеловцу,
усвојена је ова:

ПОВЕЉА

којом се утврђују циљеви, задаци и правци рада и деловања Удружења. Сваки члан Удружења, својим добровољним радом, даје допринос на остварењу ових циљева и задатака:

- * чување и неговање традиционалних вредности града и околине Аранђеловца,
- * чување спомена на историјске вредности града,
- * допринос урбаном и руралном складу уређења вароши,
- * допринос архитектонском осавремењавању градитељства у складу са постојећим амбијентом града,
- * допринос очувању човекове средине,
- * допринос развијању свих облика културног стваралаштва,
- * помоћ у развоју општих комуналних добара града и околине,
- * објављивање садржаја историјских и културних тековина везаних за подручје града и околине,
- * унапређење и развијање добротворног и хуманитарног рада,
- * сарадња са сродним невладиним и нестраначким организацијама.

Наведени циљеви, задаци и правци рада, не смеју бити занемарени, нити изостављени. У складу са могућностима, могу бити приодавани нови задаци и проширивани нови правци рада.

Са юрошлогодишње скућине Удружења (2017)

Извештај о раду Шеснаесте Скупштине Удружења

Скупштина Удружења, коју сачињавају сви чланови Удружења, одржала је редовну седницу у просторијама удружења „Сокол“ које се налази у Аранђеловцу, у улици Јосипа Грушовника (некадашња „Соколана“). Како је председник Скупштине, Душан Извонар, био спречен да присуствује седници из здравствених разлога, Скупштину је отворио Небојша Радовановић и предложио следећи дневни ред:

1. Избор радног председништва
2. Извештај о раду Управног одбора
3. План рада за 2017/2018. годину
4. Избор новог председника Скупштине
5. Разно

Извештај о раду Управног одбора поднео је Драган Плећевић, председник Управног одбора. У извештају је назначио да је Удружење спровело све планиране активности по Плану и програму за 2016/2017. годину. Састанци Удружења су се одржавали у Етно кући и у Клубу „Сокол“. У свом излагању, осврнуо се на активности које је Удружење имало у организацији манифестација „Награда Миле Недељковић“, обележавање Бадњег дана, осликавање васкршњих јаја у Етно дворишту на Велики петак... Председник Управног одбора известио је присутне и о посети Завичајном друштву „Чачани“ из Чачка, о одржаној књижевној вечери - Вече афоризама са Живком Кулићем, о трибини "Цар Константин и православље на далеким морима" и захвалио се Ивану Златковићу на посебном доприносу у организацији манифестације Дани и награда "Миле Недељковић", Милану Илићу на труду око израде Годишњака и плакети Награде и Повеље "Миле Недељковић" и Весни Проковић око ангажовања на изради и уредништву Годишњака. Финансијске обавезе Удружења су извршене благовремено и у комплетном износу. Назначио је да је између 15. и 16. Скупштине примљено 7 чланова. Осврнуо се и

на слабији одзив чланова Удружења на састанцима у дружењима. На крају је истакао и проблем слабе наплате чланарине.

План рада за 2017/2018. годину је изнео председник Управног одбора Драган Плећевић. Предложио је следећи План Удружења:

- Ангажовање око уређења „Старог трга“, као и старог дела града,

- Уређење Железничке станице и наставак ангажовања на пројекту „Шумадијска кривуља“,

- Одржавање традиционалних активности (Бадњи дан, Велики петак ...),

- Сређивање Етно куће,

- Унапређење сарадње са сродним Удружењима и Установама,

- Обележавање значајних места у граду и околини и

- Обезбеђивање финансијских средстава за рад Удружења.

Како је председник Скупштине, Душан Извонар, обавестио присутне да због здравствених проблема није у могућности да обавља планиране задатке, уместо њега за председника Скупштине Удружења је изабран Љубомир Бошковић, који се прихватио дужности и захвалио на указаном поверењу. Такође, уместо члана управног одбора Николе Перишића, за члана Управног одбора изабрана је Весна Проковић.

Под тачком разно, за реч су се јавили Миодраг М. Бошковић, Александар Милинковић, Иван Златковић и Љиљана Бошковић. Сви су у својим излагањима давали предлоге за рад Удружења у наредном периоду.

Љубомир Бошковић

Извештај о раду Управног одбора за 2017/2018.

И у овом броју Годишњака упознајемо Вас у најкраћим цртама о раду Управног одбора у периоду између две Скупштине.

Састанке смо одржавали по потреби у Етно кући или у клубу "Соко" у зависности од годишњег доба. Шеснаеста редовна Скупштина одржана је 22. октобра 2017. године. На састанку Управног одбора 24. октобра 2017. године, договорили смо се да сходно закључцима Шеснаесте Скупштине радимо по плану који је усвојен. Удружење је постало богатије за четворо нових чланова који су примљени између две Скупштине.

У Народној библиотеци „Свети Сава“ у организацији нашег Удружења одржана је трибина о Цару Константину и православљу на Сејшелима. И у септембру 2017. године, одржана је манифестија Награда „Миле Недељковић“ по програму који је усвојио Управни одбор.

У клубу "Соко" организована је конференција за штампу прослављених спортских асова, којој су присуствовали наши локални медији и бројни суграђани. Гости су нам били Ивко Плећевић, Дан Тана (Добривоје Танасијевић), Пера Пешић и Переца Раденковић.

Такође, у клубу "Соко" организовано је вече афоризама Јована Бајца. Овом приликом, представљена је његова књига под називом "У земљи шарених лажа".

Донета је одлука Управног Одбора да се сарадња са сродним Удружењима регулише потписивањем Споразума о сарадњи, ради лакшег рада, а и наступа пред Општином. Потписали смо уговор са два Удружења.

На Старом тргу, на Бадњи дан, 6. јануара 2018. године, од 11 часова обележен је овај велики празник уз садржаје који су постали традиционални. Окупило се велики број грађана и деце, што је потврда оправданости ове манифестије. Организацију овог догађаја је помогао и значајан број донатора.

На Велики петак, у Етно дворишту, 6. априла 2018. године одржана је манифестација осликања васкршњих јаја, наравно, у сарадњи са Удружењем „Деца у срцу“ и „Карић фондацијом“. Све је протекло уз велико присуство најмлађих.

За Спасовдан, на позив наших пријатеља из Завичајног удружења „Чачани“ били су присутни наши представници, а они су били наши гости за Срећење.

У парохијском дому врбичке цркве уприличена је изложба фресака нашег члана Немање Лазаревића, као и пригодан програм, поводом посете Чачана.

Због недовољно одобрених новчаних средстава од стране Скупштине Општине морали смо да донесемо Одлуку да се овогодишња манифестација Награда „Миле Недељковић“, као и остале активности Удружења усагласе са тим.

Драган Плећевић

Угостили смо гријаштеље из Чачка, Срећење 2018.

Предлог Плана рада УО за 2018/2019. годину

С обзиром на то да је овогодишња Скупштина изборна, за наредни период предлажем Скупштини следећи План рада Удружења који нови Управни одбор треба да конкретизује, а и допуни:

- Ангажовање око сталних задатака Удружења, као што је уређење „Старог трга“ као и старог дела града, уређење старе Железничке станице и наставак ангажовања на пројекту „Шумадијска кривулja“
- Одржавање традиционалних активности (Бадњи дан, Велики петак...)
- Одржавање манифестације Награда "Миле Недељковић"
- Организација представљања нове књиге професора Данила Гушића
- Ангажовање у циљу добијања адекватних услова за рад Удружења
- Унапређење сарадње са сродним Удружењима и установама
- Обележавање значајних места у граду и околини
- Обезбеђење финансијских средстава за рад Удружења.

Драган Плећевић

*Владећа Коларевић,
додишник Награде "Миле Недељковић"*

*Драгољуб Злајковић, добишник Повеље
"Миле Недељковић" за живошно дело*

КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ

Манифестација Награда „Миле Недељковић“ 2017.

Удружење грађана "Баштина и будућност-Аранђеловац 1859" утемељило је пре девет година награду "Миле Недељковић" за најбољу студију из области савремене српске фолклористике (етнологије и антропологије, етномузикологије, народне књижевности). Награда носи име једног од наших најзначајнијих етнолога, истраживача народне традиције и историје.

Жири који сваке године бира најбољу књигу из области којима се Недељковић бавио чине поштоваоци његовог дела и врсни научници: проф. др Ненад Љубинковић (председник жирија), др Бранко Златковић (заменик), Јасна Ђеладиновић-Јергић, др Јелена Јовановић, др Смиљана Ђорђевић Белић.

Манифестација Награда "Миле Недељковић" културолошког је, научног и едукативног карактера, а прошлогодишњи програмски концепт (крајем септембра 2016) подразумевао је доделу Повеље "Миле Недељковић" за животно дело (добитник је Драгољуб Златковић). Награда "Миле Недељковић" за 2017. годину, уручена је Владети Коларевићу из Брезовца код Аранђеловца за књигу *Усмена небишина* (Карађорђе и његови устаници у народном предању и архивској грађи), у издању Задужбинског друштва "Први српски устанак" из Орашца (2016). Свечану доделу награде оплеменио је изузетни наступ црквеног хора "Опленац" из Тополе.

У оквиру програма трибине представљен је и најновији двоброј Часописа "1804", у издању Задужбинског друштва "Први српски устанак" из Орашца. О овој публикацији говорили су уредници Бранко Златковић, Тамара Јанковић и Иван Златковић. Текстове из часописа читала је Валентина Недељковић.

Значајан сегмент манифестације представљала је и активност традиционалних фолклористичких радионица за ученике аранђеловачких основних и средњих школа - курс етно фотографије ("Етно разгледница", радионица Славише Живкови-

ћа, познатог шумадијског уметника и наивца, етно фотографа), као и луткарска радионица "Змај", на којој су се израђивале лутке од природних и еколошких материјала (курс је водила Ана Ђорђевић, академски сликар). Учесници су имали прилику да у посебном амбијенту аранђеловачке Етно куће и јавно прикажу радове настале на овим радионицама.

Један од циљева ове манифестације је и утемељење Српског фолклористичког центра у Аранђеловцу, што би подстакло реализацију многих савремених културолошких идеја које се темеље на научно-популарном, компаративном, едукативном и стваралачком односу према народној традицији. Подршку за ову значајну манифестацију пружили су Општина Аранђеловац, а њену реализацију помогле градске установе културе и школе.

Иван Златковић

Са доделе Награде "Миле Недељковић", 2018

Спортски асови у Аранђеловцу

Сећање на време када се живело за лопту

Поводом окупљања старих асова у Аранђеловцу, Удружење грађана "Баштина и будућност- Аранђеловац 1859", организовало је конференцију за новинаре у Клубу "Соко". Овом приликом, наши гости су били - **Ивко Плећевић**, најстарији српски Дејвис куп играч и први српски тенисер који је освојио првенство Југославије у тенису (1956) и власник поршеа којег је возио чувени београдски „Фантом“, пореклом из Аранђеловца, **Перица Раденковић** (1934), фудбалер и шоумен међу стативама којег је славила цела Немачка, **Добривоје Танасијевић** (1933), познатији под псеудонимом *Дан Тана*, филмски продуцент и глумац, амерички угоститељ, а пре емиграције и фудбалер ФК „Црвена звезда“ и **Пера Пешић**, спортски радник, који је био и најзаслужнији за окупљање оваквих асова на једном месту. Сви заједно, познатији су као *Мадераши*, јер се најрадије окупљају у београдској Мадери. Ивко Плећевић је објаснио да је то природно јер је његов отац пре рата био акционар зидања Мадере, култног симбола Београда.

Спортске легенде говориле су о својим великим успесима, сећањима на Аранђеловац и одговарале на питања новинара и посетилаца.

Најтрофејнији припадник послератне генерације српских тенисера и дугогодишњи члан и селектор Дејвис куп репрезентације, Ивко Плећевић, био је десет година шампион. Потиче са наших простора, тачније из Гараша, преко оца Лазара Плећевића, чувеног фудбалера и државног репрезентативца, којег су из милоште звали Бата Лака. Рођен је у Београду 1931. године. Наравно и његови почеци, били су везани за фудбал и крпењачу, а онда је добио посао на Ташмајдану, где је цепао карте на улазу за Дејвис куп. Захваљујући њему, Србија је после Другог светског рата добила примат у тенисусу у односу на Хрвате. Његовој игри дивио се и холивудски глумац Ерол Флин, чији је био гост на забави у Монте Карлу. Био је и власник белог Поршеа - Тарга који је 1979. године, београдски Фантом украо и возио 9 дана београдским улицама.

- "Тада је био БТК (Београдски тениски клуб) на Ташмајдану. Тенис сам почeo да играм веома рано, 1947. године, а у Дејвис екипи већ сам био 1952. године. У почетку нисам баш имао неко мишљење о овом спорту, али сам га касније веома заволео јер су правила игре била тешка. Ми, тенисери, у то време смо једини имали личне пасоше. Остали спортисти путовали су преко неких спискова. Такмично сам се свуда - Француска ривијера, Париз, Хамбург, Вимблдон... Повукао сам се 1962. године и отишао у Хајделберг као тениски тренер где сам отворио комерцијалну школу тениса и после девет година имао своје терене. У Немачкој сам провео 43 године. Пре него што сам почeo да играм тенис, добро ми је ишао стони тенис. У мом стану у Београду, у Цвијићевој улици, имали смо велику терасу па смо направили сто за пинг-понг. Занимљиво је да сам са Мильјаном Мильјанићем, Бранком Нешовићем, играчем Црвене Звезде и Војиславом Јовановићем, такође спортистом, али мање познатим, ишао у школу од првог разреда основне, до осмог разреда гимназије. Као дете, стално сам долазио у Аранђеловац на зимовања и летовања, код мог деде Ивка. Ту сам дочекао и окупацију. Сећам се, да су испред наше куће код данашњег Суда, била три тенка. Онда сам одлично познавао Аранђеловац, а данас ништа не препознајем. Једино ми је Парк онда изгледао много лепше."

За данашњи тенис тврди да је се много променио, а разлог за то је, пре свега, мноштво лоптица које се користе у једном мечу и које су омогућиле да се подигне квалитет игре, објашњава наш прослављени тенисер и подсећа да се у његово време играло само са две лоптице.

Голман Петар Раденковић, познатији је као Перица Раденковић, син Раше Раденковића. Рођен је 1. октобра 1934. године. Играо је у подмладку Црвене Звезде. У Аранђеловцу, 1957. године играо је против аранђеловачке Шумадије и био је запамаћен као први голман који је бранио у рукавицама. У Немачку одлази без дозволе Фудбалског Савеза Југославије. Од 1962. године прихвата позив Минхена 1860 и остаје код њих осам година. Био је један од првих странаца у немачком фудбалу. Бриљирао је на голу Минхена и доносио му трофеје. Поштовао је њихову

традицију, опредељење, навике и зато су га волели и ценили. Био је популарнији и од Франца Бекенбауера. Годинама, био је неодвојиви део џетсета, а с њим су волели да се проводе и сликају политичари, глумци, певачи... Снимио је и сингл: «Ја сам Ради, ја сам краљ» који је 1965. године продат у 400.000, а биографија «Ја сам Ради» продата је у 50.000 примерака. Одела «Ради лук» (Radi look) су била хит у Немачкој, као и голманске рукавице «Ради». Научио је Немце да пију Ради - шљивовицу, али је остао жал за Звездом. Сазнали смо да је његов велики фан била и Ангела Меркел. Данас живи на релацији између Минхена и Београда.

Чули смо и једну занимљиву анегдоту, везану за центарфора Дортмунда. Пошто су били у одличним пријатељским односима, једном приликом, Перица га је упитао како је могуће да му је упамтио име, с обзиром на то да Немци веома тешко «ломе» језик у изговору српских слова. Он му је одговорио да је заправо, само три имена запамтио у животу - име свог оца, име Папе и Перицино име. Изненађени Петар је упитао па зашто баш његово име да памти, на шта му је одговорио -«Име сам ти запамтио, јер ти никада нисам дао гол!».

Добривоје Танасијевић, познатији под псеудонимом Дан Тана, филмски продуцент и глумац, амерички угоститељ, а пре емиграције и фудбалер ФК „Црвена звезда“, за пријатеље је и Бата-Борче. Рођен је на имању свога деде по мајци, на ливади у Чибутковици, 26. маја 1935. године. Одрастао је у Београду где му је отац, такође угоститељ, био ухапшен, а имовина национализована од стране поратних комунистичких власти. Са дванаест година почeo је да игра фудбал. Пре одласка из земље пет година играо је у ФК «Црвена Звезда». За време гостовања у Белгији 1952. године, као седамнаестогодишњак, узео је политички азил. Емигрирао је у Канаду 1955. године где је играо фудбал у Монтреалу, а потом одлази у Холивуд. Тамо су га запазили филмски продуценти и дали му неколико споредних улога у филмовима. Отворио је чувени ресторан Дан Тана 1964. године на Булевару Санта Моника у Западном Холивуду. Утемељивач је професионалног фудбала у Америци. Своја искуства из Холивуда искористио је како би продуцирао неколико југословенских филмова.

Петар Пера Пешић, спортски радник, био је секретар Фудбалског савеза Југославије, председник ФК «Рад» у којем је обављао и многе друге одговорне послове - организационе, финансијске, менаџмент, представничке, послове трансфера играча и контакте са јавношћу и навијачима.

Његова фудбалска каријера почела је у ФК «Партизан» 1972. године. Играо је у београдској Зони, али се више прославио као играч малог фудбала. Преласком у ФК «Рад» упознао је и наше Аранђеловчане, Драгана Плећевића и голмана Радмила Иванчевића. У Фудбалски савез прешао је 1995. године.

Овом приликом је открио да је деведесетих, захваљујући Ден Тани, Фудбалски савез Србије остао члан ФИФЕ.

Окупљање највећих спортских легенди на једном месту, изазвало је велико интересовање поклоника спорта и фудбала, тако да су гости имали прилику да одговарају на мноштво питања.

Весна Проковић

Слева на десно: Весна Проковић,
Добривоје Танасићевић (Дан Тана),
Ивко Плећевић, Перица Раденковић
и Петар Пешић

Представљање књиге "Земља шарених лажа" Јована Бајца

У сали друштва "Соко" 25. октобра 2017. године, одржана је промоција књиге афоризама нашег суграђанина Јована Бајца. Сам наслов "Земља шарених лажа" био је доволјно интригантан да привуче велики број посетилаца.

Јован Бајц је рођен 1976. године у Аранђеловцу где и данас живи и ради. До сада је објавио романе "Ватreno оружје" и "Распеће" и збирку афоризама "Лет беле вране".

Увод у "Земљу шарених лажа" казивао је писац из Аранђеловца, Ђуро Милекић. Садржај књиге чини низ духовитих, сатиричних и ироничних афоризама којима се осликова и не штеди нити стање, нити власт, нити народ у Србији. Дубоко задире у социјално - социолошке појаве, дефинишући народ као обесправљену и обмануту страну, с једне стране и отуђену власт, самозадовољну својим такозваним успесима, односно «шареним лажама» на другој страни.

"Мене више не можете преварити. Покварио ми се телевизор."

"Није у овој земљи све тако црно. На пример, бела куга."

"Ни они сами не верују да им ми толико верујемо."

"Молите се за оне који су на власти. Да што пре оду."

"Живимо као у рају. Голи и боси."

Вече су обогатили казивањем својих афоризама и песничких форми, професор др Живко Кулић, проф. Славица Калиманчевић, Ђуро Милекић и Иван Станковић.

Одушељена публика је истински уживала и бурним аплаузом и гласним потврђивањем пропратила сваки изговорени афоризам.

Једно, заиста успело вече.

Љиљана Бошковић

*Са промоције књиге афоризама нашег суграђанина
Јована Бајца у сали друштва "Соко"*

Бадњи дан 2018, на Старом ћаргу

Бадњи дан 2018

Удружење грађана „Баштина и будућност - Аранђеловац 1859“ традиционално је обележило прославу Бадњег дана.

У суботу, 6. јануара 2018. године у 11 часова, скромом на Старом тргу код кружног саобраћајног тока, прослављен је Бадњи дан, свечаним обредом доношења, освећења и паљења бадњака, уз присуство свештенства Врбичке цркве и пригодним програмом. Овом приликом, освештана је и Божићна чесница, а благословени добитник пронашао је у свом парчету сребрњак.

Како обичаји налажу, Бадњак је одсечен у раним јутарњим часовима и донет до чесме на Стари трг. Уз посно послужење и топле напитке - кувано вино и врућу ракију, Аранђеловчани су имали прилику да се и ове године друже на месту где су се некада окупљали стари Аранђеловчани и оживе сећање на некадашњи ценар града. Препричавале су се старе приче и догађаји и претресале актуелне теме.

На руку је ишло изузетно и необично лепо и сунчано време, па су најмлађима подељни божићни пакетићи које је и ове године Удружење обезбедило, уз помоћ аранђеловачких спонзора и људи дobre воље. Према подацима Центра за социјални рад Општине Аранђеловац, најсиромашнијој породици поклоњена је божићна печеница.

Циљ обележавања Бадњег дана на Старом тргу код старог Југопетрола, некадашњег језgra старог Аранђеловца, јесте очување обичаја, идентитета и духовне баштине нашег града и нашег народа. Духовни развој једног народа најбоље се разуме проучавањем његових обичаја и културе. Сплетом различитих околности, многи обичаји се временом губе или потискују. Зато Удружење грађана „Баштина и будућност-Аранђеловац 1859“ тежи да се ови обичаји сачувају и буду саставни део савременог живота.

Весна Проковић

Велики Пећак у јећно кући, 2018

Велики Петак у етно кући 2018

Удружење грађана „Деца у срцу“ сваке године традиционално обележава ускршње осликавање јаја, у сарадњи са Удружењем грађана „Баштина и будућност-Аранђеловац 1859“.

Традиционално, чланови наших Удружења, њихови родитељи и пријатељи у прелепом амбијенту дворишта етно куће окупљају се на Велики петак и осликавањем васкршњих јаја сви заједно радујемо се предстојећем најрадоснијем хришћанском празнику.

Уз пригодно послужење, поклоне за малишане и кориснике Удружења, дружење и неговање традиције, уједно радимо и на социјализацији и рушењу стереотипног понашања када су корисници Удружења „Деца у срцу“ упитању. Деца поред учења о традицији и обичајима у таквом окружењу и амбијенту, уче, схватају и разумевају да не постоје разлике, већ само различите могућности.

Подстакнути жељом да осликају најлепше васкршње јаје, код деце се развија такмичарски дух али и емпатија према другима, јер знају да се сва осликана јаја излажу у Врбичкој цркви и после Васкршње литургије деле малишанима.

Када нам временски услови то дозволе, деца могу да се играју и проведу леп дан у прелепом дворишту етно куће, као и да овладају техникама јахања уз подршку волонтера и наших сарадника из Коњичког клуба. На Велики петак ове године, временски услови нису били баш најбољи, па смо све активности овим поводом, одржали у унутрашњости етно куће. Малишанима ни то није ускратило радост празника.

Уз разговор, дружење, бојење васкршњих јаја, игру, дан нам брзо прође. Ове године, пакетиће за децу приредила је и Фондација „Карић“. Поучени лепим искуством и позитивном енергијом, нестрпљиво чекамо следећу годину, ново дружење и нову сарадњу.

Снежана Жарковић

Изложба икона Немање Лазаревића под називом „Лик и подобије Христово“ у Парохијском дому Врбичке цркве

Чачани и Аранђеловчани на дружењима

Чачани и Аранђеловчани

И током 2018. године, чланови нашег Удружења наставили су сарадњу са Завичајним друштвом "Чачани".

Почетком године, Чачани су нас посетили у оквиру прославе Сретења 2018 у Орашицу.

Поводом друге посете, Аранђеловчани су организовали изложбу икона Немање Лазаревића под називом „Лик и подобије Христово“ и пројекцију филма о археолошком налазишту на падинама Венчаца, средњевековној цркви на локалитету Дворине. Изложба и пројекција организовани су у четвртак, 3. маја 2018. године у 17 часова, у црквеном дому храма Светог Архангела Гаврила.

Иконе Немање Лазаревића на изложби настале су у периоду студирања на академији, где се могло видети еволуирање рада у квалитету потеза и решавања проблема осветљавања драперија и слично. То је период између 2012. и 2015. године, док радове новијег датума наши гости из Чачка и данас могу да виде у манастиру Успење Кабларско. Иконописац Немања Лазаревић рођен је 15. августа 1993. године у Аранђеловцу. Основну и средњу школу завршио је у свом граду. Дипломирао је у Београду на академији Српске Православне Цркве за уметности и конзервацију смер зидно сликарство. Члан Удружења је од 2010. године. У музичком делу програма учествовао је Александар Васић на виолини, ученик 4. разреда Основне музичке школе "Петар Илић" и 6. разреда Основне школе "Милан Илић Чича".

Чланови нашег Удружења, Чачанима увек узвраћају посету на Спасовдан, када ово Завичајно друштво, негујући традицију, прославља градску славу.

Весна Проковић

Из саопштења жирија о ужем избору за награду „Миле Недељковић“ за 2018. годину

Жири у саставу проф. др Ненад Љубинковић (председник жирија), др Бранко Златковић (заменик), Јасна Ђеладиновић-Јергић, др Јелена Јовановић, др Смиљана Ђорђевић Белић на последњем састанку одржаном почетком августа, сачинио је ужи избор студија које конкуришу за награду „Миле Недељковић“ за најбољу књигу из савремене српске фолклористике.

У ужи избор ушле су следеће књиге (поређане по азбучном реду презимена аутора):

1. **Гарић Петровић, Гордана**, *Земљорадња у Србији (1878-1912)*, Српски генеалошки центар, Историјски институт, Београд, 2017.
2. **Ђорђевић Белић, Смиљана**, *Фигура гуслара (Хероизирана биографија и невидљива традиција)*, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2017.
3. **Златковић, Иван**, *Ка поетици смеха (Хумор у српској народној прози)*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2017.
4. **Радисављевић, Катарина**, *Настајање народне уметности (Случај Покрета за истраживање народних текстилних рукотворина код Јужних Словена 1870-1914)*, Музеј Војводине, Етнографски музеј у Београду, Нови Сад, Београд, 2017.
5. **Шарчевић Чутура, Снежана**, *Фолклорно у простору наивног (Усмена књижевност у контексту књижевности за децу)*, Педагошки факултет у Сомбору Универзитета у Новом Саду, Сомбор, Нови Сад, 2017.

Коначну одлуку о овогодишњем добитнику награде "Миле Недељковић" жири доноси почетком септембра, док ће награда крајем истог месеца бити и свечано уручена у Аранђеловцу.

Иван Златковић

Програм манифестације Награда „Миле Недељковић“ 2018

Удружење грађана „Баштина и будућност-Аранђеловац 1859“ и ове године додељује награду "Миле Недељковић" за најбољу објављену књигу из области савремене српске фолклористике (етнологије и антропологије, етномузикологије, народне књижевности). Награда носи име једног од наших најзначајнијих етнолога, проучаваоца народне традиције и историје, публицисте и педагога. Жири који бира најбољу књигу чине еминентни научници: проф. др Ненад Љубинковић (председник жирија), др Бранко Златковић (заменик), Јасна Бјеладиновић Јергић, др Јелена Јовановић и др Смиљана Ђорђевић Белић.

Програм доделе награде „Миле Недељковић“ је културолошког, научног и едукативног карактера, а биће одржан 28. септембра 2018. године у Аранђеловцу. Програмски концепт подразумева доделу награде "Миле Недељковић", као и специјалног признања и повеље за животно дело.

Награда "Миле Недељковић" обухвата традиционално и фолклористичке радионице за ученике аранђеловачких основних школа. Ове радионице се односе на стицање основних знања из ликовних области, курс етно фотографије "Етно разгледница" (радионицу води Славиша Живковић, познати шумадијски уметник наивац и етно фотограф); луткарска радионица "Змај", на којој ће се израђивати лутке од природних и еколошких материјала (курс води Ана Ђорђевић, академски сликар).

Један од циљева ове манифестације је и утемељење Српског фолклористичког центра у Аранђеловцу, што би подстакло реализацију многих савремених културолошких идеја које се темеље на научно - популарном, компаративном, едукативном и стваралачком односу према народној традицији. И ове године манифестација ће имати значајну подршку Општине Аранђеловац и свих оних установа, удружења и појединаца с којима је и сам Миле Недељковић свесрдно сарађивао, оставивши за собом знаменито културно и научно дело.

Програм

Петак, 28. септембар

11.00: Етно разгледница, радионица етно фотографије за ученике аранђеловачких школа (координатор Славиша Живковић),
Етно кућа, Аранђеловац

13.00: Змај, путкарска радионица за ученике аранђеловачких школа (координатор Ана Ђорђевић, академски сликар),
Етно кућа, Аранђеловац

19.00: Свечана додела награде „Миле Недељковић“ за најбољу савремену српску фолклористичку књигу.
Додела повеље „Миле Недељковић“ за животно дело из области проучавања усмене традиције.
Музички наступ женске певачке групе КУД-а "Електропорцелан" из Аранђеловца,
Парохијски дом Врбичке цркве,
Аранђеловац

Када ћемо скинути прашину са пројекта „Шумадијска кривульја“

Пројекат обнове пруге уског колосека од Аранђеловца до Копљара урађен је и на Скупштини Општине Аранђеловац усвојен још 2015 године. Од тада га више нико не помиње.

Сада када Србија настоји да све уради како би се што пре створили услови да постанемо пуноправни чланови Европске заједнице и када многи хрле са разним пројектима према приступним финдовима Европске уније, наш усвојени пројекат за поменуту Туристичку прugu, чами у неком буџаку, у прашини. Наши пријатељи, господин Слободан Бата Росић, бивши директор Железница Србије и наш упокојени суграђанин Срђан Пане Степановић, петнаест година су покушавали на све начине да нам помогну и да жељу, нас Аранђеловчана остваре да поново добијемо прugu уског колосека, такозваног Ђибу. Овај воз, имали смо први међу варошима Краљевине Србије још од давне 1904. године. У ту сврху су, наши поменути пријатељи и купили од Друштва «Шамот» два вагона и једну локомотиву, који се налазе на железничкој станици, да Аранђеловчанима говоре шта смо некад имали и шта бисмо поново могли да имамо. Али, само треба врло мало да се потрудимо.

Подржала нас је и Европа тако што је нашу организацију примила у чланство ФЕДЕКРЕЈЛА ("FEDECRAIL"), Удружење љубитеља туристичких пруга. За наше омладинце организовала је кампове по Европи ради дружења и реализације пројекта обнове Туристичких пруга. Узалуд сви напори кад онај ко је одговоран да се те идеје реализују, ћути, а то је наша власт.

Сличан је случај и са бициклистичком стазом коју наши грађани толико желе и која је у овом времену компјутеризације и слабе физичке активности неопходна, коју такође Европа потенцира и помаже. Уговор о изради пројекта Општина Аранђеловац је потписала са невладином организацијом којој је Влада Србије поверила да за њен рачун уради пројекат. Уговор је потписан са роком од 45 дана за завршетак подлога за пројектовање што је и била наша обавеза из потписаног уговора. Писац ових редова чак ни ових дана није могао да сазна докле се стигло са тим послом. Што је много, много је!

Хаџи Миодраг Бошковић

Деманти Скупштине Општине Аранђеловац на текст Када ћемо скинути прашину са пројекта "Шумадијска кривуља"

У тексту "Када ћемо скинути прашину са пројекта Шумадијске кривуље" износи се став да одговорни за реализацију овог пројекта Општине Аранђеловац ћуте и да не предузимају ништа.

Општина Аранђеловац је заинтересована за реализацију овог пројекта и исти је уграђен у Просторни план Општине и План генералне регулације за насељено место Аранђеловац.

Реализација пројекта зависи од решавања имовинских односа некадашње трасе. Земљиште је у државној својини са правом коришћења Железнице Србије. Процес трансформације железнице није завршен па је нејасно шта ће бити са том имовином. Без решавања тог питања немогуће је наћи инвеститора за један такав пројекат, јер Општина Аранђеловац то не може да уради.

Свака помоћ невладиног сектора у повезивању са могућим инвеститорима је добродошла.

*Десанка Миланов,
председник СО Аранђеловац*

*Железничка станица Јочејком XX века
(из Завичајног одељења Народне библиотеке "Свети Сава")*

Кратка историја породице **Михајловић** из Аранђеловца

Породица **Михајловић** (Никетић-Михајловић), пореклом из Крћевца код Тополе, слави Аранђеловдан и присутна је у Аранђеловцу од 1878. године, али највећи део ове породице живи сада у иностранству. Најстарији предак Никета Михајловић (1787-1846) доселио се у Тополу у периоду од 1815. до 1825. године са Златибора (из Старог Влаха). Његов син Михајло (рођен око 1810.) оженио се са Анђелијом. Имали су неколико деце, између остalog и Павла.

Павле Никетић Михајловић (03.08.1837-08.08.1911) рођен у Тополи, оженио се 30.01.1866. у Тополи са Станијом Лукић (10.05.1842-28.06.1932) из Загорице код Тополе. Павле и Станија су прво живели у Пружатовцу код Велике Иванче, а после тога су се преселили у Аранђеловац где се Павле спомиње као трговац 1878. године. Они су родоначелници свих Михајловића из Аранђеловца.

Павле се посветио разним трговачким пословима. Куповао је њиве у околини Аранђеловца и имао интересовање за банкарске послове (од 1894. године, члан је Одбора Јасеничке Задруге за помагање и штедњу). Као присталица Карађорђевића, извршио је разне мисије по налогу кнеза Петра за време Обреновића. Био је народни посланик између 1903. и 1906. године. Одликован је Карађорђевом звездом (8. септембра 1904. године). До смрти (1911), Павле је остао веран Карађорђевићима, посећивајући редовно краља Петра. Са супругом је имао шесторо деце и то Петкану, Илију, Љубишу, Светозара, Даницу и Зорку.

Петкане Михајловић, рођена око 1872. године, преудала се за Мијаља Мариновића, трговаца из Смедеревске Паланке, а у другом браку од 01.02.1909. у Больевцу за Добросава Петровића (сина Проте Милије Петровића), учесника у Тимочкој Буни. Добросав Петровић (1858-1948), био је једно време Сенатор и Председник Больевачке Привредне Банке. Имали су два сина, без потомства.

Илија Михајловић (28.07.1875-08.03.1945) рођен је у Пружатовцу. Завршио је трговачку школу. Оженио се 22.10.1895. године у Аранђеловцу са Станицом (Цајом) Вујановић (19.09.1877-12.10.1935). Биран је за посланика у Скупштини Србије, а потом и Југославије, без прекида од 1906. до 1941. године. Био је првак Радикалне Странке и после тога Југословенске Народне Странке. Изабран је за Председника скупштине Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца од 20. октобра 1928. све до 6. јануара 1929. године. Благ и добронамеран, противио се забрани Комунистичке партије у име слободе мишљења. Увек је себе сматрао више као предузимача (entrepreneur), то јест, индустријалца и банкара него као политичара. Много је урадио за развој Аранђеловца и околине. Створио је Шумадијску Кредитну Банку у Аранђеловцу, са филијалом у Београду. Био је власник фабрике сапуна „Мерима“ у Крушевцу, фабрике сапуна „Херцеговина“ у Мостару, индустрије „Шамот“ у Даросави, рудника мрког угља у Орашцу.

Увозио је бразилску кафу као и бензин, а извозио дрво. Изградио је рафинерију нафте у Смедереву пред почетак Другог светског рата. Као и пре рата, када је лично помагао многим људима и давао помоћ за школовање младих људи, Илија Михајловић је за време окупације, наставио да помаже своје суграђане. Као побожан човек, Илија је и помагао Цркву. Активно је финансијски учествовао у изградњи храма у Трешњевици, недалеко од Аранђеловца.

Илија Михајловић интерниран је у Крагујевац 2. јануара и убијен 8. марта 1945. године од стране нове комунистичке власти као „интелектуални убица српског народа“.

Илија је имао петоро деце:

- Наталија Михајловић (1897-1958) је 8. августа 1920. године постала супруга трговца Драгослава Гавровића, родом из Чачка. Она има потомство у Француској.
- Александар Михајловић (25.03.1899-29.12.1926) је студирао право у Паризу и умро млад у Давосу. Имао је јединицу ћерку Љиљану Михајловић (1923-1994), без потомства.

Илија Михајловић

- Љубица Михајловић (20.06.1901-28.06.1943), неудата, у коју је њен отац имао велико поверење и чија је трагична смрт у ноћи између 28. и 29. јуна 1943. године дубоко погодила Илију.
- Олга Михајловић је била супруга доктора Драгољуба Јевремовића, лекара. Има потомство Јевремовић у САД.
- Станија-Лела Михајловић (23.09.1905-4.08.1923) је преминула у 18-ој години.

Љубомир (Љубиша) Михајловић (08.04.1878-07.01.1953) рођен је 1878. године. Детињство је провео у Аранђеловцу, а после завршио трговачку школу. Био је шеф Управе Фондова у Паланци (1903) и у Шапцу (1906-1911). После венчања 25.09.1905. у Аранђеловцу са Љубицом (Љубом) Урошевић, ћерком трговца Ђорђа Урошевића и Марице Богићевић, родили су се њихови синови, Павле (1907) и Сава (1910). Године 1915. Љубиша прелази Албанију са братом Илијом. Љубиша је живео неколико година после рата са породицом у Марсельју, где су синови ишли у гимназију.

Љубиша је ефикасно помагао Илију, који је био главни руководилац породичне групе. Синови су завршили гимназију у Марсельју, а после студирали економију у Лондону (Павле) и права у Паризу (Сава). По повратку из Лондона, Павле Михајловић (1907-1950) постаје све више, права десна рука Илије Михајловића. Оженио се Станицом Боторић, 2. августа 1942. године у цркви Светог Марка у Београду. Њихов син Љубомир (рођен 1943. год.) има мушки и женски потомство, 14 унука. После дуге каријере у француском предузећу, Љубомир Михајловић се посветио преводима на француски језик низ књига о српској историји и српским манастирима.

Светозар (Светолик) Михајловић (30.03.1880-20.01.1931) био је власник једне кафане у Аранђеловцу и муж Марије Полити (1883-1969), која је била ћерка једног Талијана, запосленог као стручњак за мермер на Венчацу и једне Чехиње. Имали су ћерку, Косару (1904), која је била удата за Петра Манојловића, члана Државног Савета. Синови Јован и Богдан Манојловић имају потомство у Француској.

Зорка Михајловић била је удата за трговца Николу Јаначковића, који је имао угледну позицију у трговини дувана и цигарета у Шумадији. Имали су троје деце. Унук Зорке и Николе, Драган Јаначковић, има потомство у Београду.

Даница Михајловић, удала се за Николу Радовановића, а у другом браку 09.05.1920. године у Аранђеловцу за трговца Драгишу Симића, чувеног власника великог млина. Драгиша Симић је убијен у ноћи између 28. и 29. јуна 1943. године. Њихова ћерка, Дивна, удала се 1940. године за Драгутина Миловановића - Швабу. Унук Дивне и Драгутина, Марко Здравковић, има потомство.

Љубомир и Александар Михајловић

Љубица и Љубомир Михајловић

Љубомир Михајловић (мала биографија)

Доктор економских наука Љубомир Михајловић, рођен је 1943. године у Београду. Свој радни стаж (33 године) провео је у великом француском предузећу. Предавао је економију на Сорбони и са колегом професором, написао три књиге о економији енергије.

Своје време у пензији, Љубомир посвећује породици и добротворном раду у оквиру Западно- европске епархије СПЦ, под Владиком Луком. Превео је неколико књига са српског језика на француски језик, међу којима су *Живот Светог Саве*, *Охридски Пролог (житије светитеља)*, и *Омилије Светог Владике Николаја*, *Мир и радост у Духу Светоме Старца Тадеја*, *Житије Српских Светитеља Светог Аве Јустина Поповића*, *Живот и дело Светог Симеона Дајбабског* и *Историју Српског Народа* Душана Т. Батаковића. Све ове књиге су штампане код издавачке куће *L'Aged'Homme* коју је створио Владимир Димитријевић. Поред тога, превео је и *Меморандум Српске Православне Цркве о Косову и Метохији* која је штампана у оквиру СПЦ. Најзад, аутор је разних монографија, на француском језику, о Српским манастирима: Жичи, Девичу, Превлаци, манастирима у Далмацији и манастирима у Херцеговини.

Саprotoјерем Јованом Милановићем, приредио је књигу *Манастири Српске Православне Цркве Водич*, у издању Београдске Патријаршије, са уводом Патријарха Иринеја. Књига је преведена на руски, енглески и француски језик. Михајловић је члан Епархијског савета Западно европске епархије, под Владиком Луком, и председник (мировњак) парохије Светог Саве у Паризу. Свети Синод Српске Православне Цркве доделио му је 2013. године Орден Светог Саве (други степен).

Хотел "Ново здање"

Почетак развоја Буковичке Бање, те далеке 1847. године, пресудно је утицао на развој тадашње паланке у срцу Шумадије, дванаест година касније проглашена за варош Аранђеловац. Заједничка судбина старе вароши и све познатије Бање подно планине Букуље захтевала је и заједничка улагања како би и варош и Бања постали елитна туристичка дестинација доследна европских стандарда.

Буковичка Бања се нагло развијала, као и Аранђеловац. Број посетилаца из године у годину се видљиво увећавао, што је резултирало потражњу за смештајним капацитетима који су увек били недовољни. Градиле су се модерне виле, у приватној режији и други мањи смештајни објекти. Нису изостајала ни државна улагања како би се што боље удовољило бројним гостима. У периоду од 1907. до 1910. године у вароши расте број занатских и угоститељских радњи, али и пропратних садржаја. Први пут, 1910. године број посетилаца Бање надмашује број становника. Овај тренд ће тридесетих година двадесетог века бити скоро седам пута већи. Све што се износило на пијацу продавало се као алва. Трајио се лежај више, а кафане су биле увек пуне гостију. Статистика је забележила да је 1931. године Аранђеловац имао 2.533 становника, а у пуној бањској сезони тај се број увећавао за више од 15.000 туриста.³

Године 1887. смештајни капацитети у Буковичкој Бањи увећали су се подизањем још једне зграде. У близини Парка уређена је лепа грађевина под називом „Ново здање“.² Према писаним изворима из 1897. године говори се о откупу зграде и имања Задруге за подизање домаће индустрије „за потребе Бање“. Према истим наводима реновирање и проширење објекта трајало је до 1901. године. Здање је имало двадесет осам соба и пословало је у саставу Старог здања. Тако је хотелијер Спиро Гавrilović за оба објекта плаћао држави „закупнину од 3.500,00 динара годишње“¹. Није познато како је зграда бивше Задруге изгледала, као и то шта је све и колико дограђено да би објекат изгледао овако како данас изгледа. Верује се да је згради дограђен

ПАРК_34. **Ново здање** - НМАР, Збирка разгледница, И nv. бр. И-534

десни део од улаза, идентично усклађен са дотадашњим левим крилом, али се то не може поуздано потврдити. Објекат је целом дужином имао подрумске просторије, односно, неку врсту полу-подрума.

Други значајан податак показује да се Ново, реконстрисано здање налазило са леве стране „Ћаћиног потока“, на атару села Врбице. Поток је означавао катастарску границу између Врбице и Буковика. Такође је занимљив податак да је на потоку својевремено постајао, веома атрактиван, мали дрвени лучни мостић преко кога се прелазило у Буковичку Бању.

За време Првог светског рата (1914-1918) Ново здање коришћено је као привремена болница за збрињавање рањеника из Церске битке и Битке за ослобођење Шапца. Прихватани су рањеници искључиво са територије општине Аранђеловац и ближе околине. Колико је било рањених, говорили су људи тога времена, да су сви капацитети Здања били попуњени. У подруму зграде налазила се кухиња привремене болнице. Међу рањеницима је био и наредник Краљеве војске Србије Чедомир Вићентијевић из Гараша који је услед тешких рана, задобијених на Церу, овде и преминуо⁵.

Ново здање је између два светска рата, једно време, служило као Дом за ратну сирочад. Иницијатор за оснивање био је генерал Милан Недић. Са спољне, јужне стране зграде, у прваци степеништа, била су додатно дозидана два мокра чвора на два нивоа. Један је служио за први спрат, а други за горњи спрат. Улазило се са стапеништа где се и сада распознају улазна врата. На катастарском премеру из 1931. године лепо се види овај додатак згради, порушен у новој адаптацији 1975. године, а два нова мокра чвора наново су изграђена на крајевима ходника. Горњи спрат додељен је Војном одсеку и Фонду здравствене заштите, а на првом спрату биле су инспекцијске службе и Судија за прекрајаје.

Већ смо напоменули да се у подрумским просторијама налазила кухиња све до 1975. године. Просторије на левој страни служиле су за одлагање угља и дрва, а у одељењима са десне стране, поред кухиње, биле су бетонске каце за кишчељење купуса. Све је порушено у новој адаптацији те исте године. Уређење подрумских просторија извршило је Грађевинско предузеће "Полет" из Аранђеловца. Десна страна, од правца кухиње додељена је Клубу радио-аматера Аранђеловац, а лева Народној одбрани, служби везе за осматрање, јављање и навођење. Том приликом стављене су металне заштитне решетке на просторије у којима сечувала документација, у једној Народне одбране, а у другој за шифровање. Реновирање Новог здања одвијало се непосредно пред припремње почетка рада нове зграде Општине 1978. године.⁸

Сматра се да је тридесетих година двадесетог века на крајњем левом крилу Здања дозидана велика тераса са две подрумске просторије изграђене у складу са претходном зградом. Тераса или трем, како су је тада звали, била је покривена и ограђена лепом дрвеном оградом. Са десне стране трема један мали део узет је за кафанду. И сада се на том зиду могу видети зазидана врата која су водила на трем. Подрумски зидови грађени су (колико се на слици може разазнati) од ситнијег ломљеног камена највероватније са "Жутог оглавка". Терасу или трем изградио је Јеша Стефановић исте године када је изграђена Стаклара поред Железничке станице.

Тераса је била омиљено место за провод. Сваке вечери свирали су аранђеловачки виолинисти мајстор Миша и Калеја⁷.

Током окупације Аранђеловца у Другом светском рату, кафана у Новом здању служила је као ђачка учионица, јер су окупатори заузели све школе и спортске објекте у граду. После рата под тремом су одржавани тренинзи боксерских клубова "Партизан", "Раднички" и "Полицијац" из Београда. Одседали су, наравно, у Буковичкој Бањи, а тераса им је добро дошла за припреме сезонских такмичења.⁶ Како су потребе налагале, Ново здање се стално дограђивало. У послератном периоду почиње и нагли индустријски развој Аранђеловца, који постаје центар индустрије неметала у Србији. За нове стручњаке из ове области у Новом здању, формирана је прво Рударска школа за потребе новоотворених рудника, глине у Буковику и угља у Мисачи, а после тога - Индустриска школа. Функцију директора школе обављао је Јова Радосављевић, који касније постаје секретар СИЗ-а за образовање Општине Аранђеловац.

После изградње нове школе код Врбичке цркве у коју се пребације индустријска школа, Ново здање, неко време остаје празно. На предлог друштвено-политичких организација: Савеза бораца, Синдиката и ССРНЈ (Народни фронт) договорено је да се изврши нова адаптација Новог здања, које се у то време називало Зграда друштвено-политичких организација. Главни иницијатор за нову доградњу био је Марко Радоњић⁹. Порушен је стари трем и од темеља почело ново зидање. Подигнута су три спрата са две подрумске просторије. Објекат је подигнут на КП. бр. 2142/1 зграда 3 кућни бр. 12 јавна својина Општине Аранђеловац. Стари бр. 248/1 "Ново Здање"⁴. На основу Уговора о преносу власништва и коришћењу имовине Аранђеловац, 05.06.1991. године Ов.бр. 172/9 и Ов. бр. 1273/91 и Одлуке Републичке конференције Социјалистичког савеза радног народа Србије, 01 бр. 1050/1 од 05.07.1992. године, укњижује се право власништва у корист Социјалистичке партије Србије за Општину Аранђеловац⁴. Тако је зграда ССРНЈ прешла у власништво Социјалистичке партије Србије.

Сада се у згради, поред Социјалистичке партије Србије налази Савез самосталних синдиката Србије за општину Аранђеловац, СУБНОР, Фонд Први српски устанак и од августа, 2018. године, једну подрумаску просторију користи Удружење истраживача "Трагови" Аранђеловац.

Простор испред Новог Здања 1931. године уређен је са кружним путним прилазом и зеленом алејом са засадима бора у средини. После подизања споменика палим борцима у Првом светском рату, простор испред Новог здања постаје Центар града, или Градски трг, односно Књаз Михаилов Венац.

После Другог рата мења назив у Гагићев Венац, а данас, после реновирања 2008. године, носи нови назив "Венац слободе".

Александар Аца Милинковић

ЛИТЕРАТУРА

1. Зборник радова народног музеја у Аранђеловцу: *Шумадијски записи VI*; рад Зорице Петровић стр. 202, 203
2. Аранђеловац и околина; *Туристичко друштво Аранђеловац*, стр. 108
3. Александар Аца Милинковић; *75 година организованог планинарења у Аранђеловцу*, стр. 11
4. Катастар Општине Аранђеловац

КАЗИВАЧИ:

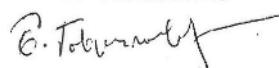
5. Катарина Вићентијевић, Аранђеловац
6. Михаило Марковић, Аранђеловац
7. Јовица Милетић, Аранђеловац
8. Рајица Радосављевић, Аранђеловац
9. Бранко Луковић, Аранђеловац

USPRAVNI OSTAJU

NOĆ BEZ NADE, DAN BEZ SREĆE,
VREMENI TMURNO, BLIŽI SE PODNE.
19 NOVEMBRA 43-će U PUTU BEZ POVRATKA,
VEŠALA SU VRATA NJIHOVE POSLEDNJE STAZE,
SMRTI, KO TE KUPI ZA RODOLJUBE NAŠE?
DVADESET NJIH I JEDAN PO JEDAN
NA OMČI KONOPCA PRED BEZNAĐEM.
SAMO TRZAJ DŽELATA DOK OSLONAC UKLANJA,
RUKE SE DIŽU KA GREDI, U GRČU SE DRŽE,
ŽIVOT OTPISANI KROZ KOŠMAR DA PRODUŽE.
KRIK OSTAJE U GRLU, ZAMIRE POGLED NA SVET,
NESTAJE SUROVA STVARNOST, SMRT DOLAZI.
OZNAČENI DA SU "CRVENI" JER NEKO IM JE U ŠUMI
USPRAVNI SE OPRAŠTAJU - USPRAVNI OSTAJU!
MILUTIN, ŽIKA, LJUBA, KOSTA....
KAFEDŽIJA, KAFEDŽIJA, STOLAR, OPAÑCAR.
DVADESET KUĆA, DVADESET CRNIH ZASTAVA,
PREDSTAVA STRAHA ZA POROBLJENI NAROD,
BEZ AFLAUZA, SAMO ŠKRGUT ZUBA.
TRI DANA JE IVAN VELJOVIĆ PROLAZIO
TRI DANA JE GLEDALO SVOG MRTVOG OCA!
NEMAČKI STRAŽARI, TIHI JEGAJI.
TMURNO JE ALI RASTE REVOLT NARODA,
MRAČNO JE ALI SE NASLUĆUJE LEPŠA ZORA
I VREMENI KAD ĆE SE SUDITI SUDIJAMA!
SA BRDA I PLANINA ČUJU SE PUŠKE PARTIZANA.
BEZ OCA MILUTINA OSTALA SI UPPLAKANA,
U OSVITU SLOBODE RODI DRAGINJA SINA MILANA,
NESTAJALI SU NJENI A ONA JE JAKO SRCE IMALA,
SLOBODA JE DOŠLA, NJOJ SI SE RADOVALA.
NA MESTU GDE SU BILA DVOJA VEŠALA
NI FLOČA, NI CVEĆE, - TU PARK POSTOJI
I SAMO JEDNA ČESMA STARAA, KAO DEO ZABORAVA!

OKTOBAR 1983 GODINE
A R A N Đ E L O V A C

BRANKO GAVRILOVIĆ

Песма „Усправни остају“ Бранка Гавриловића, у Редакцију је стигла из породичне заоставштине Милутина Вељовића Келета. Покушали смо да сазнамо нешто више о аутору, али безуспешно. Ако неко од наших суграђана зна нешто више о Бранку Гавриловићу, били бисмо веома захвални да ваша знања поделите са нама.

Унапред захвална, Редакција

Ноте и чаша киселе воде

Прочитao сам скоро да су музика и сузе у судбинској вези и да имају исте емотивне полазне тачке, да истим токовима срљају једнаком доживљају. Када мало размислим, сетим се да неке жене плачу од радости, јер им се догодило нешто лепо, па ето сузе радоснице! Многи од нас када су расположени своју радост увеличавају музиком. Радост тамо, радост овде, да ли је то исто?! Исто је и са сузама туге и са тужним песмама о пропалим љубавима, о промашеним животима, о...

И народне тужбалице и такозвана уметничка музика су исти мелем!

Идеја да напишем неки редак о послератном музичком животу у Аранђеловцу није моја, већ млађих суграђана које уважавам и поштујем. Не замерите ми на овом изразу „суграђанин“, јер се ја тако осећам, мада ми је „бирачко право“ у Земуну.

Послератни музички живот у Аранђеловцу, не баш онај најранији, могао се поделити у три сегмента. Опет један неодговарајући израз, сувопаран - за нешто лепо, узвишену и за нешто племенито! Ако се до kraja овог писанија сетим лепшег и одговарајућег израза, обећавам да ћу га заменити.

Први сегмент би чинила такозвана уметничка музика, други музика за игру и трећи народна музика коју су изводили домаћи музичари, домаћи оркестри или појединци, углавном Роми, или како се тада говорило - Циганске банде.

Уметничка музика се мора посматрати из два угла. Један је педагошки, чији су носиоци музичког просвећивања били чика Пера Илић, пијаниста и композитор, његова супруга Викторија и професорка Љупче Младеновић, популарни хоровођа гимназиског ансамбла, а немерљив је и њен допринос као педагога за клавир, гитару и хармонику. Приватне часове музичког нису узимали само надарени, већ и антислухисти амбициозних родитеља, поготово мајки. Послушна деца, увек уредно обучена и беспрекорно чиста, стојички су подносила хирове старијих. И данас памтим те мамине мазе како Црквеном улицом долазе код чика Пере Илића на часове. Ја сам имао среће што сам становао преко пута професо-

ра и злобном радошћу уживао у бескрајном понављању једне те исте музичке фразе. Не знам да ли сам искрен када кажем да се не сећам да ли је и мене моја мајка Лепосава терала на часове клавира!

Није случајно у Аранђеловцу изникла манифестација „Мермер и звуци“, јер да би се нешто започело није тешко, а да би се одржало мора да има корене како га не би одували помодни ветрови. Аранђеловац је са својом Бањом и киселом водом настојао да се развија по угледу на позната европска лечилишта, па је лековитост допуњавана музичком терапијом и да не буде забуне, само популарном, лаганом, лепршавом „озбиљном“ музиком. Буковичка Бања је свој процват доживела између два Велика рата и тада су остварени највећи грађевински захвати, а за заљубљенике у музику изграђена је и музичка Шкољка на падинама „Звездаре“, на крају главног шеталишта. Шкољка је била врло акустична, а музички програм који се изводио испод ње чуо се и ван парка.

Предратна традиција, која се одржала и поратних година, да се у летњим месецима, у шпицу сезоне, у предвечерњим часовима радних дана одржавају деведесетоминутни концерти, а недељом и празницима, поред вечерњег, организовани су и преподневни који су почињали у једанаест, а завршавали око тринест часова. Публика нису били само они који су седели у башти бифеа испод Шкољке, већ и они који су се одмарали по оближњим клупама и упорни шетачи по целом парку.

Било је и специјалних слушалаца, који су, наравно и седели на посебним mestима. Ту пре свега мислим на мештане, угледне и поштоване суграђане, људе из власти и привреде, који су ревносно сваке недеље седели на тераси „Старог здања“. Мада удаљени од позорнице, имали су добар поглед и уз кафу, ратлук и чашу киселе воде слушали концерт. Са кафом се почињало, а завршавало са ракијицом пред ручак. Замислите колико се држало до овог ритуала док траје концерт, на тераси се нису играле ни карте, иначе, омиљено место коцкара. Са тугом се сећам да ме је отац недељом водио на терасу Здања и док је он пio кафу ја сам се честио малином. Било је то пиће од концентрата сока од малине

разблаженог сода-водом. Код куће је мајка кувала недељни ручаки и правила кох од гриза са шамом од беланаца и шећера, а ми уживали у музичи. Док сам седео на тераси тог чувеног хотела, осећао сам се веома важним међу тим старијим чикама.

Тужно сећање је што ти изласци нису дуго трајали, јер се отац касније, неповратно заљубио у пчеле и пчеларство и сваки слободан тренутак је посвећивао њима. Уместо на тераси Здања, ја сам недељу проводио у тегљењу балона са сирупом од шећера на путу за Врбицу, код стрица Срећка, где је највећи број кошница био стациониран.

Значајно место у музичком животу омладине заузимале су игранке које су се у јесењим и хладним месецима одржавале у Соколани, а лети на тераси код базена, тачније изнад бифеа „Аркаде“. Извођачи су били локални омладинци, а звезде су били певачи Аца Реља, Милан Гуштер, Живан Сарамандић... На тераси су нашим девојкама славу помрачивале туристкиње, којих је тада било доста. Овај део ћу намерно да прескочим јер се плашим да ћу се превише разсентименталисати, па од моје објективности неће остати ни слова! Једино морам признати да је на игранкама често било чарки, па и правих сукоба. После једне туче у Соколани између гимназијалаца и ученика индустриске школе, просветне власти забранише игранке. Са тим се нисмо мирили, па после упорног досађивања директору Гимназије, одобрише нам да се недељом приређују игранке у самој школи, са нашим извођачима и само за ученике. Наравно, све се одвијало под будним оком дежурног професора. Била су то најдосаднија окупљања којима сам присуствовао, а публике је било више око школе него нас у сали.

Да није било циганских оркестара, ни свадбе, ни славска весеља, а поготову кафанске и ноћобдијске седељке не би биле тако веселе. Одласци кући у сам освит зоре, уз звуке уморних виолина које су пратиле уцвељене били су незаборавни!

Ког мајстора ћемана да издвојим?! Чика Драгог Самотњака или Несташног Пурцу или Радивоја из Буковика... Ипак, најозбильнији и најбројнији био је оркестар Мише Јанковића и Калеје. Њихов оркестар је био врло достојанствен. Увек су били

обучени у тамна одела и беле кошуље, свеједно да ли су свирали преподне или увече. Сетих се речи Ране Лазаревића написаних у његовој књизи „Аранђеловац отворена срца“

- „Циганчићи у Јелинцу, пре науче да певају него да говоре и пре се одваже да играју него да ходају.“

На слави, о Ђурђевдану, био сам неколико пута код Мише Јанковића, где ме водио Баја Миша Николић. Дакле, Миша музичар ме добро познавао. Када сам почeo да радим у Радио Београду, две године смо Бане Ђуричић, Драган Петровић, Влада Јокић и ја, организовали и реализовали „Опленачку бербу“.

Једне године, како је све било успешно и финансијски покривено, општинари приреде гала вечеру у кафани код Мика Ђопе у Шаторњи. Нас четворица на почасним mestима, а ту је било и познатих и популарних извођача и уметника из Београда. Кад је рујно вино, што се оно каже, у лице ударило, стари мајстор Мика Ђопа, на наше велико изнанеђење и задовољство, уведе оркестар Мише Јанковића и Калеје. Њихову свирку поздравише аплауз и одушевљење, а кад се све утиша, искористих прилику да колегама из радија и београдским уметницима кажем да су то моji варошани и моji велики пријатељи. У првој паузи, театрално устанем и са пуном чашом вина поздравим моје другаре из Аранђеловца. На тај мој гест они се уљудно поклоне и ништа више. Ја навалио, мислим, нису ме разумели, па опет још гласније и још театралније им наздравим! Опет исто! Схватим, да нешто није у реду и покуњен се полако срозам на столицу. У једној паузи кренем до тоалета, када за мном улете цео оркестар предвођен Мишом. Сви ме грле и честитају. Збуњен насталим обртом, питам:

- Па добро, сада ме познајете, а малопре ме гледате као крава мртво тело?

Миша, држећи ме за руке, онако професорски, рече:

- Сине Момо, ти си тамо са колегама, важним и познатим људима. Међу њима мораш увек да будеш озбиљан и достојанствен. Шта ће они да мисле о теби кад виде да се грлиш са кафанским музичарима?

- Е, мој Мишо, да знате какви су...

Прекиде ме Миша:

- Ако су весељаци и ако су ти то другари, обећај ми да ћеш их довести код нас у Јелинац за Ђурђевдан!

Не стигосмо да скокнемо до Јелинца, али мени оста за памћење Мишино предавање.

Момчило Моца Станић

Из Завичајног одељења Народне библиотеке "Свети Сава"

Новинар ратне морнарице - Бора Његован

Боривоје Бора Његован рођен је 13. јула 1944. године у Орашцу. Након завршетка осмогодишње школе у Аранђеловцу обукао је питомачко-морнаричку униформу десете класе Бродарске подофицирске школе (БПШ-а) у Дивуљама код Сплита. Током лета, дане проводи у мајчиној кући у Аранђеловцу па смо искористили прилику да сазнамо више о животу дописника листа "Политика".

"Школу сам завршио 1. августа 1962. године у Пули (трећа година БПШ смер сигналиста). Унапређен сам у чин поморског водника и прву службу започео сам на сигнално-осматрачкој станици у Новиграду (Истра). По потреби службе прекомандован сам на дужност командира сигналне станице у Ровињ. Након њеног укидања 1964. године, прекомандован сам на радарску станицу отока Бриона, затим у јесен 1968. године у радарску станицу у Лошинј, где остајем до јесени 1969. године од када почиње моје потпуно ново занимање новинарство."

- *Како сте се од сигналисте и чувара јадранске границе нашли у „седмој сили“?*

"Све је почело у осмогодишњој школи у Аранђеловцу. Код врсног наставника српског језика Радише Радишића, из лектире сам добијао врло добре и одличне оцене уз напомену „мало написано“. Тада сам с великим интересовањем читao „Дечје новине“, „Кекеџ“ и „Фудбал“. Нисам пропуштао ни једну утакмицу ФК „Шумадије“. Мене и моје другове у то време одушевљавали су Ђитић, Раца, Стевица, Шваба, Лојара, Пеца, Света... Заиста предивна генерација талентованих фудбалера. Почеко сам да сарађујем с „Фудбалом“ који је само о том спорту писао, а излазио у Београду. Сећам се прве вести под насловом „Шумадија Вождовац 1:4“. Доласком у БПШ почeo сам сарадњу са листом Ратне морнарице „Чувар Јадрана“, а касније са часописима „Народна армија“, „Фронт“ и „Границар“. Љубав према новинарству била је све већа. То су цениле и моје претпостављене старешине.

*Бора Његован на йајцролном броду,
на јучини Јадранског мора, 80-тих година*

Силно сам се обрадовао када сам 1969. године упућен у Новинарску школу при Југословенском институту за новинарство у Београду. Након дипломирања 1980. године постављен сам за новинара у редакцији „Чувар Јадрана“ у Сплиту. Десетогодишњи рад у овом листу најлепши је део мог радног живота - путовања у многа места широм Југославије, пловидбе Тисом и Дунавом, извештаји са Конгреса ССОЈ-а, бројних семинара, симпозијума, вежби, спортских и културно-забавних манифестација... Пловидбе по Јадрану, Медитерану и Црном мору... С Титовим бродом мира - Галебом превалио сам пут преко 17.000 километара", са задовољством вели Бора.

- У Сплиту сте стекли и још једно ново образовање?

"Јесам. Од мога стана до зграде Правног факултета раздвајало ме сто метара. С групом пријатеља међу којима је био и Миладин Стевовић из Крагујевца ванредно смо учили и дипломирали на Управно-правном студију. Била је то још једна корисна животна школа за памћење уз сваку похвалу врсним професорима с Правног факултета", наглашава Његован.

- Били сте и дописник Политике и Вечерњих новости?

"Да и још 15 новина и радио станица. Да истакнем само неке: „Вечерњи лист“, „Спортске новости“, „Арена“ (Загреб), „Слободна Далмација“ и „Порука борца“ (Сплит), „Глас Истре“ и Радио Пула (Пула), Радио Сплит..."

- Када је с излажењем престао „Чувар Јадрана“ 1980. године из Сплита сте се поново обрели у Пули?

"Кратко сам био статистичар у Морнаричкој академији у Сплиту. У међувремену сам се оженио. Жеља супруге Милице из Ровиња била је да се преселим у Пулу. На неколико молби добио сам негативан одговор. Командант Морнаричког школског центра, адмирал Љубивоје Јокић, није дао одобрење јер сам по њему био потребан на дужности статистичара. Срећом, када је адмирал био на годишњем одмору, мој рођак из Аранђеловца, капетан бојног брода Вита Топаловић, на Кадровском савету потписао је наредбу за моју прекоманду. Поново сам дошао у Истру која је била и остала моја лепа Шумадија. До напуштања ЈНА из Пуле 1991. године бавио сам се правним пословима, културно-забавним и спортским активностима и наравно новинарством у Команди пулског гарнизона. Последње две године мог радног века провео сам у Прес-центру Војно-поморског сектора Бока са седиштем у Херцег Новом.

Бора
Његован,
1959. год,
(15 година)

У јрвој клући лево Вића Тојаловић и
десно Милан Николић

И у пензионерским данима нисам новинарству рекао збогом. Између осталих, дописник сам „Политике“ од 1969. године. Последњих година живот сам поделио на релацији Аранђеловац-Ровињ. У најлепшем јадранском граду проводим јесен и зиму са супругом Милицом, сином Зораном и кћерком Зораном и њиховим фамилијама, а пролеће и лето у Аранђеловцу. Мој љубимац, двогодишњи унук Дарио још је мали и није био у Аранђеловцу, а шестогодишња унука Вита често ме пита: "Ноно, (деда) када ћемо поново ићи у Аранђеловац, пуно ми недостаје?", са сетом закључујује наш суграђанин и новинар Ратне морнарице Бора Његован.

Весна Проковић

П.С. Бора Његован објавио је књиге „Храбри морнари Кварнера“, „Злочинци одлазећег века“ (издање Народне библиотеке "Свети Сава" Аранђеловац), а за необјављену књигу "Сведок" на књижевном конкурсу „Драгојло Дудић“ добио је писмену похвалу. Коаутор је и "Монографије спортског Аранђеловца" која би требало да изађе из штампе 2018. г.

РЕТКЕ ПРОФЕСИЈЕ - СТАРЕШИНЕ ЈРМ

У нашем Годишњаку читали смо занимљиве приче о старим занатима. Сада нам је тема ретке професије-старешине Југословенске ратне морнарице.

Србија нема мора, али је имала на хиљаде старешина који су били припадници ЈРМ, од завршетка Другог светског рата до распада Југославије деведесетих година прошлог века. Број морнара мери се на више десетина хиљада.

Са подручја аранђеловачке општине ЈРМ часно су носили: капетани бојног брода Витомир Топаловић и Милан Николић, Томислав Пантелић, Здравко Исаковић, заставници прве класе Боривоје Његован и Милорад Богдановић. Данас су међу живима пензионисани Милан Николић и Боривоје Његован.

У овом контексту, треба да поменемо и комшије из тополске Општине. Капетан фрегате Драгиша Савић из Белосаваца је ујак Драгана Плећевића. Његова рођена сестра Драгослава, Драганова мајка, удала се у Аранђеловац у Плећевиће из Гараша, тако да можемо слободно да кажемо да је Драгиша по тој линији аранђеловачки „пријатељ“. Завршио је Морнаричку војну академију и служио на многим бродовима, као и на чувеном Титовом „Галебу“. Пре пензионисања, био је комесар у Војној болници у Пули, задужен за морално-политичко васпитање. Све до смрти, пензионерске дане проводио је са породицом - супругом, сином и ћерком у Пули, где је и сахрањен.

Радослав Манојловић Мане, заставник прве класе, рођен је у Тополи. Завршио је Бродарску подофицирску школу и био углавном на бродовима Ратне морнарице. Више година пловио је на школском једрењаку «Јадран», направљеном 1933. године, који је важио за један од најлепших бродова-једрењака на свету, а који и данас плови под црногорском заставом. На овом броду су се обучавали питомци Бродарске школе и Морнаричке војне академије, а незаборавне вожње обављене су водама Јадрана и Медитерана. Заставник Мане, преминуо је прошле године.

*Драгиша Савић,
капетан фрегате*

Титов гардиста

Милан Николић рођен је 4. фебруара 1934. године у Цетињу. Његов отац Михаило (рођен у Јеловику, мајка Елза била је Словенка), био је на служби у Пешадијском пуку у Цељу, а затим у Команди Зетске дивизије у Цетињу где је обављао одговорну дужност ађутанта комandanта.

"Пред почетак Другог светског рата отац ми је добио прекоманду у гарнизон Крагујевац. Једно време живели смо код деде Милорада у Јеловику. У пролеће 1942. године преселили смо се у Аранђеловац где сам почeo школовање од првог разреда до гимназијске матуре 1953. године. За време школовања интензивно сам се бавио спортом: побеђивао на кросевима, играо фудбал у ФК "19. септембар" и ФК "Шумадија" углавном у млађим категоријама. Након играња у подмлатку заиграо сам и за први тим Шумадије. У овај клуб довео ме је чика Бранко звани "Ћата" који је био "икона" фудбала у Аранђеловцу", сећа се Милан, уз напомену да је учествовао пет пута и на Омладинским радним акцијама (Добој, Бања Лука, два пута Нови Београд и на изградњи фабрике "Шамота" у Аранђеловцу).

По завршетку Гимназије у септембру 1953. године Милан је примљен у Војно-поморску академију у Дивульама код Сплита. За време школовања у Војној Поморској Академији играо је фудбал три године за ФК „Славен“ из Трогира где су га примили као најрођенијег.

„Моје школовање на ВПА било је по много чему за памћење у најлепшим годинама мог стасавања, за звање поморског официра. Нажалост, био сам сведок највеће катастрофе у ЈРМ која се д догодила 31. маја 1955. године у Сењском каналу. За време школске вожње по орканском невремену преврнуо се миноловац МЛ-303. Сви чланови посаде, класни старешина и 12 питомаца ВПА, на нашу велику жалост, завршило је у "плавој гробници". Ја сам био укрџан на МЛ-302 и очевидац сам те трагедије", са сетом наглашава Николић.

Милан Николић дипломирао је ВПА и унапређен у чин поморског потпоручника 1956. године. У септембру исте године почео је једногодишње стажирање на школском броду „Галеб“ познатом широм света као Титов "Брод мира". Краће време био је укрџан на патролни брод који је обезбеђивао Брионско оточје и на торпедном чамцу 171, а обављао је и дужност наставника на спортском курсу у Пули. Официрска каријера Милана Николића заиста је била бриљантна. На служби у Дивизиону подморници провео је девет година. Најпре на П-811 "Сутјеска", затим на П-802 "Сава" чији је био командант, те кратко време као командант и на П-812 „Неретва“.

За подморничаре ЈРМ треба истачи да су били прави асови плавих дубина". Боравили су у дубинама Отранта и по десет дана непрекидно, а да никада нису откривени, ронећи на 300 метара дубине! Чланове посаде осим изузетне стручности и физичке спреме красило је и истинско другарство и солидарност. Након двогодишњег школовања Милан је завршио и Командно-штабску академију. Одлази на службу у Команду 5. Војно поморског сектора у Пулу (оперативац), потом за Начелника штаба Морнаричког наставног центра, а 1987. године прекомандован је у Генералштаб

ЈНА у Београд где је унапређен у чин капетана бојног брода. Године 1991. је пензионисан и враћа се у Пулу где и данас живи са супругом Вјекославом (наставница у пензији). У Пули са својим породицама живе и Миланови синови Игор и Олег, доктори медицине и професори медицинских наука.

Бора Његован

Дочек и испраћај 76 државника

Милан Николић својим стасом, чврстим кораком и шармом, одушевио је 76 царева, краљева, принчева, војвода и преседника страних држава који су долазили у СФРЈ на позив Преседника Тита.

"Церемонијал дочека и испраћаја високих дужносника из читавог света за мене је био увек нови и узбудљив догађај. Сретан сам што никада није било ни најмање грешке. Јордански краљ Хусеин Први поклонио ми је златни сат, преседник Индонезије Сухарто одликовао високим одликовањем, а током службе у ЈРМ примио сам више високих одликовања", каже Милан истичући да је његових пријатеља у Аранђеловцу још мало у животу, а да му је топло око срца сваког тренутка када помисли на лепу Шумадију и њене дивне људе, посебно родног села, његових предака из Јеловика.

Преминули поморци из Аранђеловца

Капетан бојног брода Витомир Топаловић - Као млади поморски официр био је укрцан на торпедним чамцима и Титовој јахти „Јадранка“. Највећи део радног века провео је у Морнаричком школском центру. Био је професор питомцима Морнаричке академије за предмет Артиљерија. Више година обављао је одговорну дужност Начелника тактичке вежбаонице у Сплиту. Изврсно је говорио енглески језик и често је био преводилац (официр за везу) приликом посете делегација Ратној морнарици.

Капетан бојног брода Томислав Пантелић - После завршетка Морнаричке академије, био је на дужности у сектору Јужног Јадрана. Завршио је артиљеријску специјалност и обављао дужност командира Обалске Батерије „Добре Воде“ код Бара. Касније, референт за артиљерију 9. Одреда патролних бродова у Кумбору. Последња дужност му је била помоћник комаданта Војно-поморског сектора Бока за позадину.

Поручник фрегате Здравко Исаковић - Након завршетка Поморске академије, обављао је дужност официра безбедности у машинском школском центру у Пули. Службовао је и на разарачима. Преминуо је веома млад од опаке болести.

Заставник Прве класе Милорад Богдановић - Рођен је 9. маја 1946. године у селу Буковику. машинску средњу војну школу завршио је у Пули 1964. године. Готово три деценије провео је на служби у Сплиту, обављајући одговорну службу врсног електроничара на бродовима Ратне морнарице. Након избијања рата у Хрватској, прелази на службу у Центар војних школа у Београду на Бањици, преносећи богато искуство младим академцима. Преминуо је у Београду, 11.септембра 1997. године, а сахрањен је у родном Буковику.

Необјављене песме и приче чланова и пријатеља Удружења

БОШКО И КАЈА*

Године многе мајка брине,
„Умрећу скоро, жени се, сине,“
Не спава ноћу, кад се врати
„Ова ће брига живот да скрати“.

Нудили многе девојке знане,
На луди камен неће да стане,
Не тражи куће, ливаде, шуме
Да бира жену себи он уме.

И једног дана мајци каза,
Варошка девојка без мираза,
Лепа и добра, да буде снајка
Истога трена оздрави мајка.

После је све ишло ко вода,
Девојка скромна, од добrog рода
И ташта, удова, жена фина
Примила зета ко свога сина.

Година много заједно мину,
Пружили свега ћерки и сину,
То деца њина да цене знала
"Најдражи наши, много Вам хвала!".

* Мојим родитељима, Бошку Љ. Бошковићу (1921-2000), и Катарини-Каји (1921),
рођеној Петровић из Аранђеловца. Венчани 1952. године.

ВОЈИСЛАВ И ДАРИНКА*

Испод споменика, из новијег доба
Сахрањена жена, поред празног гроба.

Ова, стара жена, тек на крају века
Невеста из рата, престала да чека.

И док се пролеће састајало с летом
Мобилисан делија отишао с четом.
А невеста млада, док је мисли воде
Подизала сина с именом слободе.

Једна успомена у животу целом
На венчаној слици, млада је под велом,
И делија кршни, антерије плаве,
Једно према другом, нагнули су главе.

На спомену новом, оба ова лица
И даље их веже са венчања слика.
Лепа, стара жена, дугачкога века
И млади делија, који је сачека.

* Написано по сећањима на приче мојих рођака и моје стрине Даринке (1923-2005),
рођене Милетић из Гараша о мом стрицу Војиславу (1919 - непознато),
мобилисаном од стране четника 1944. године. Венчани, 1942. године.

АРАНЂЕЛ И САВКА *

Имали моји стрина и чича
Дуге животе и много прича,
Живели срећно и у вери,
Родили сина и четир' ћери.

Орали плугом, врли жито
И увек било пуно сито,
Замеси стрина хлеб да чека
И носи у варош у канти млека.

Коња у кола упрегне чича
И никад нигде без добrog бича,
Ил' киша пада, ил' сунце сија
Чича по путу рабација.

Сву своју децу на школе дали,
И снalaзili сe како су знали,
Сву ноћ крај тезге грожђа и шљива
И свега другог са својих њива.

После, кад неко од нас, диплому стекне,
У варош-петком, да свима рекне,
Пун поноса и хвале у том дану,
Наручи пиће за целу кафану.

И после чича једино чека
Да види крај двајестог века,
Дубоку старост доживе двоје
Унуци и деца сећања роје.

*Написано по сећањима на приче мог стрица Аранђела (1911-2000) и стрине Савке (1912-2001), рођене Бановић из Буковика. Венчани, 1931. године.

Врбичким ратницима

На иконостасу
У цркви Врбичкој
Бљеште злаћана слова
Ваших имена сени

Дивови храбри
На олтар слеђу
Голготе ореоли
К'о глава Христова
На Распећу

Ви сте што вазда бисте

На тлу где престона свест изниче
Орасте и племенисте груду родну
Час ралом, час мачем
Икону од злих очију сачувасте
Образ за поколења
Прођосте жртвене путе
Од поља пустог
До Немањин града
У опанцима сваку стопу
Христовом крвљу освештасте
Ви сте они Свети
Где звезда усија капу небеску
Врхом Свете горе
Где ноћ бежи јутром
Ваши ореоли
Зраци непокора на истоку
Што груну
Траг окрвављене зоре
Бисте вазда
Сви наши - ИЋИ
Од Коленовића
Рода Немањића

МЛАДЕ НАДЕ

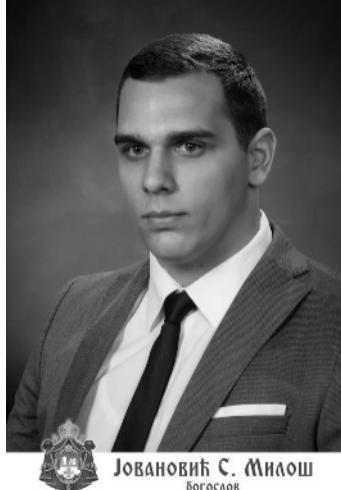
Милош Јовановић

истраживач историје
богослужења у Српској цркви

Милош Јовановић је рођен у Аранђеловцу, 13. новембра 1995. године. Основну школу завршио је у родном граду, а петоразредну Богословију Светог Саве у Београду. Богословски факултет уписао је 2015. године и тренутно је на прагу четврте године студија.

«У току школовања у Богословији и студија на факултету, љубав према богослужењу усмерила је моје интересовање на проучавање историје богослужења и његовог смисла. Нарочито значајно, за мене је питање српске литургијске праксе у средњем веку, која је, захваљујући преданој делатности наших предака иtekako богата, развијена и за своје време, врло актуелна. Проучавање српског рукописног наслеђа, са аспекта литургике, у многоме је запостављано, због чега је нашој генерацији, поред императива, остало више простора за рад. Богате рукописне збирке у Србији и обиман материјал у виду микрофилмова рукописа иностраних библиотека, те доступност дигитализованих верзија Јерусалимске, Синајске и Ватиканске библиотеке, пружају могућност темељног и систематског сагледавања разних питања, попут питања ране литургијске праксе у Српској цркви, смене Евергетидског и утврђивање Јерусалимског типика, или пак, уочавање литургијских обичаја карактеристичних искључиво за наше литургијско подневље.

Паралелно са изучавањем литургичких питања, посветио сам се и састављању биографија и библиографија неколико црквених делатника, који су, свакако неправедно, прекривени велом заборава. Први међу њима јеprotoјереј Мирко Р. Павловић,

Јовановић С. Милош
Богослов

који се, поред свештеничке и професорске службе, бавио превођењем, писањем песама и литургијских химни, те компоновањем црквених и народних композиција. Почетна идеја у истраживању се сводила на сабирање грађе за библиографију којој би претходила сведенија биографија. Временом је материјала било све више, што је створило реалне могућности да се састави пригодна публикација. Поред проте Мирка, радим и на састављању био-библиографије Епископа Илариона (Зеремског), као и драгог ми комшије, историчара Велибора Максимовића. Последњи је, слободно могу рећи, својим трудом и приповедањима моје дечачко срце везао за Цркву и историју.

На пољу историје се, за сада, интезивно бавим питањем организације и црквеног живота на простору Краљевства Србије (1718-1739), као и историјом Српске Богословије у Битољу (1921-1941).»

Занимање за библиографију проте Мирка Р. Павловића, Милоша је заинтригирало управо због чињенице да је његов деда по мајци, иначе стари Врбичанин, носио исто име и презиме - Мирко Павловић. Иако за Милоша знам од његовог рођења, за његов истраживачки рад чула сам ван простора наше Општине. Приликом посете манастиру Свете Петке на Руднику прошлог лета, Београђани, које сам тамо упознала, скренули су ми пажњу на озбиљан истраживачки рад и дух нашег младог богослова. Милошева скромност само потврђује његову посвећеност и решеност да се стручно и озбиљно бави својим позивом.

У наставку је његов допринос изучавању историје Врбице.

Весна Проковић

Цртице из живота Врбице током прве половине XVIII века

Проучавајући живот Београдске и Ваљевске епархије за време аустријске управе (1718-1739), нашишао сам и на неколико информација које се тичу „шанца“ Врбице, насеља на чијем је простору доцније основана варош Аранђеловац.

Наиме, после Пожаревечког мира (1718), на простору јужно од Саве и Дунава, Аустријска царевина оснива такозвано Краљевство Србија. Село Врбица, о којем ће бити речи, у административном смислу, нашло се у оквиру Крагујевачког дистрикта, а у духовном, под јурисдикцијом Ваљевске епархије.

На самом почетку управе (1718), аустријска власт је пописала сва затечена насеља и (пусто)селишта. Према том, а и према извештају аустријског комесара Биларда из 1719. године, на простору Крагујевачког дистрикта има чак 164 селишта, међу којима и Врбица¹. Међутим, шеснаест година касније, насеље Врбица броји 50 кућа². Оживљавање насеља, које убрзо добија статус шанца, као и бројност популације, сведоче о томе да је Врбица, поред оближње вароши Блазнаве са 40 кућа, полако израстала у својеврсни центар.

Поред наведеног, имамо сачуван један такозвани екзамен³, односно документ који садржи основне информације о нурији (парохији), свештенику, његовом образовању и породици, те покућству и храму у коме богослужи. Овај документ састављен је у Врбици, 26. марта 1736. године, а из њега сазнајемо да се тадашњи врбички свештеник звао Јован и да је овом парохијом управљао две године. За своје време је био врло образован јер је знао да чита већи број књига неопходних за богослужење. Учио се по три године у манстирима Рибница и Беочину, где се усавршио и у појању. Рукоположио га је, 1733. године, Епископ ваљевски Доситеј, код кога је као ђакон службовао девет месеци. Од свог имања, имао је три ливаде од по 20 коса, њиву од седам дана орања, шест мотика винограда, затим: по пет волова и крава, 10 јунади, два коња, 10 коза и око 30 свиња.

Треба напоменути да се, у то време, иметак свештеника није нарочито разликовао од иметка осталих становника, што ће рећи да су, горе наведене бројке, верно сведочанство животног стандарда овог краја⁴. Такође, на основу податка о броју чланова породице попа Јована, оквирно можемо израчунати да је тада у Врбици живело између 350 и 400 становника. Уз то, из наведеног документа црпимо сазнање да тадашња Врбица није имала своју цркву, те да је свештеник Јован ради свештенослужења морао да одлази до цркве која је била удаљена око сат и по хода⁵.

Милош Јовановић

---

¹ Д. Пантелић, *Попис пограничних нахија после Пожаревачког мира*, у: Споменик САН 96 (1948) 62-63, 66-67; Д. Поповић, *Србија и Београд од Пожаревачког до Београдског мира (1718-1739)*, Београд 1950, 23.

² Н. Радосављевић, *Ваљевска епископија у «извештенију» из 1735. године*, у: Гласник Историјског архива у Ваљеву 31 (1997) 43.

³ Д. Руварац, *Митрополија београдска око 1735. године*, у: Споменик СКА 34 (1898) 194-195.

⁴ Види: Д. Поповић, *Србија и Београд од Пожаревачког до Београдског мира (1718-1739)* 86-93.

⁵ Д. Руварац, *наведено дело*, 195.

Мина Матијашевић - Клавир ме у потпуности разуме

Мина Матијашевић рођена је 15. марта 2002. године у Аранђеловцу. Упоредо са основном школом, уписује и Основну музичку школу «Петар Илић» - одсек клавир. У току шестогодишњег музичког школовања и образовања наступала је на бројним домаћим и међународним такмичењима и фестивалима у родном граду, затим, Нишу, Смедереву, Пожаревцу, Крагујевацу, Београду. На Републичком такмичењу 2014. године осваја другу награду. Своје ниже музичко образовање у школи «Петар Илић» завршила је као ученик генерације у класи професора Јелене Марковић, а своје основно образовање као носилац Вукове дипломе. После основне школе, уписала је Средњу Музичку школу «Јосип Славенски» у Београду - вокално инструментални одсек, клавир у класи професора Милене Јосифовић. У протекле две године, учествовала је и освајала награде на школским, међународним - Славенски, као и на републичком такмичењу у Београду. Усавршава се на мастер класовима истакнутих домаћих и страних професора и пијаниста. Поседује посебан афинитет према композицијама Фредерика Шопена. Наступа као солиста на бројним музичким догађајима и у разним камерним ансамблима, као члан дуа (са певачима и флаутистима) и као члан трија (са виолинама).

Наша млада пијанисткиња је једна од ретких, која је од малих ногу знала да препозна свој будући позив.

«Знам да је тешко поверовати да дете са својих осам година може да се определи за свој будући позив, на нешто чиме би се бавило читав свој живот. Оног часа када сам уписала музичку школу и стала поред клавира, знала сам да је то мој живот, моја професија, моја будућност. То је велика љубав, поштовање, осећај да можеш све... Док сам на бини пријају ми све те очи упрте у мене. Пријају, али и обавезују на сате и сате вежбе и учења. Имам ту част и могућност да радим и учим оно што највише волим. Зато бих захвалила мојим родитељима који су препознали мој таленат,

Мина Машијашевић, Јујанисма

подржали ме и дозволили да живим свој сан».

Свако лето, за Мину је веома радно. Крајем августа полагала је испите из друге године Гимназије. У новој школској години полази у трећи разред средње музичке и трећи разред Гимназије, а упоредо је спремала и музички програм за следећу годину.

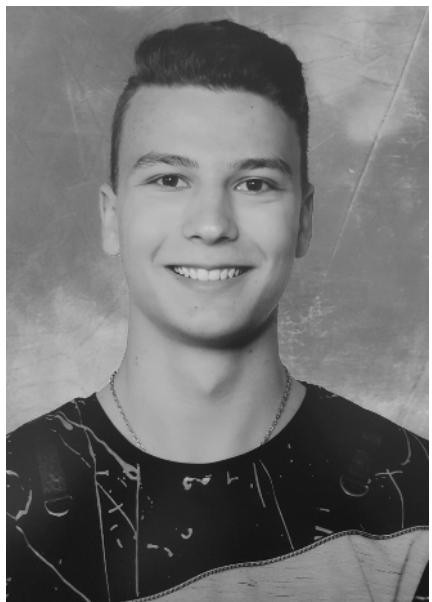
«Поред тога што је леп и квалитетан, овај репертоар захтева доста вежбе и рада. Такође настављам и са соло певањем, у класи професора Маје Јовић. Чека ме још једна напорна и радна година. Али, знам, да када се ради лагано, упорно, вредно и корак по корак, тада је и резултат је загарантован. Сваки мој дан почиње и завршава се музиком и клавиром. То су две неодвојиве ствари без којих не би могла да замислим свој живот. Знате, нас су учили да постоји доста врста и облика музике. Само она добра остаје и траје вечно. Трудим се да баш у њој уживам, учим и проучавам је. Прелеп је осећај сести за клавир и загосподарити тим величанственим инструментом. Док ми руке лете по диркама и преплићу се, осећам страх и смиреност. Клавир ме у потпуности разуме. Осећа добру и позитивну енергију, али и трему и страх. Искрен однос и поштовање са обе стране. Ја сам себи поставила циљ. За њим тежим и све сам подредила њему, а то је да завршим средњу школу и упишем Академију. У мојој глави је све тачно осмишљено, али не бих да откривам све.»

До сада је имала бројне наступе, али овог пута издавајамо Етнографски музеј (флаута и клавир), Народну библиотеку Србије (клавир), Библиотеку «Милутин Бојић» (клавир, флаута, соло певач) и музацирања у Свечаној сали Основне музичке школе (клавир, виолина, флаута).

Весна Проковић

Никола Спасић - најмлађи физичар који се најдаље пласирао

Рођен је 21. априла 2003. године. Завршио је Основну школу «Милош Обреновић» код разредне физике, наставнице Саве Илић. Она му је у шестом разреду развила љубав према овом предмету. Леже му природне науке, а кроз основну школу учествовао је на такмичењима из физике, хемије и математике. Из свих предмета је долазио до регионалног нивоа, а из физике се увек пласирао и на државно такмичење. Током школске 2017/2018. године из физике је освојио сва прва места-на Општинском, Регионалном и Републичком такмичењу.

Пласирао се на Српску физичку олимпијаду (СФО) поред двадесет пет најбољих физичара Србије који су такође његовог узраста. По броју остварених поена на СФО се нашао на петом месту. Такмичење је трајало два дана. Првог дана решавали су задатке, па је, најбољих тринест од двадесет пет такмичара, следећи дан радило експериментални део. Поени од оба дана надметања су се сабирали, тако да на Изборно такмичење даље иде првих десет, по броју поена. Никола је, тренутно, пети.

Овде, поред физике, додаје им се још два предмета, хемија и биологија. Реч је о градиву средње школе, које представља напредни ниво, односно, задаци такмичарског нивоа.

Као петопласирани, са оваквим успехом, Никола се спремао цео распуст. Делимично сам, понешто са додатним часовима, а тренутно се, њих десеторо спремају на факултету у Београду за

Изборно такмичење почетком октобра.

Првих шест од њих десет представљаће Србију на Међународном такмичењу. Ове године, такмичење је почетком децембра у Боџвани, у Африци. Учествују деца из педесет земаља света. Иначе, поред физике се додају и хемија и биологија, јер је ово надметање, заправо такмичење младих научника из целог света, у категорији узраста до шеснаест година.

Никола је тренутно, прва година Гимназије «Милош Савковић» у Аранђеловцу. Физику је заволео јер су њени закони, опипљиви и налазе се свуда око нас. Историји не верује јер је пишу победници. Физику доживљава на свакодневним животним ситуацијама. Пред свако такмичење има велику трему. Много времена троши на припреме, тако да дневно уради од четрдесет до педесет задатака.

До данас, Николин резултат још нико из града под Букуљом није постигао, тако да свог успеха није ни свестан. У његовом животу, још увек се ништа посебно не дешава. Каже да ће то све осетити тек након Изборног такмичења. Ако се пласира у првих шест, буде део тима и оде у Африку да представља своју земљу, то ће заиста бити највећи успех који је постигао један млади Аранђеловчанин.

У овом тренутку, то је циљ којем тежи - да буде део тима и донесе медаљу.

Весна Проковић

Искра Миленковић

Радост свирања девојчице са апсолутним слухом

«Клавирка» од треће године

Од најранијег детињства, најомиљенја играчка била јој је клавирић од којег се није раздавала, а у трећој години је рекла да жели да буде «клавирка». Ова весела девојчица, пуна животне радости, ниже успехе као бисере. Одсуство вида је не спречава да свира, вози ролере, да скија, плива и трчи и има све петице. Велику помоћ има и од брата и сестре. Једно чуло, заменила је другим и то до савршенства. Од ње и старији могу много да науче, јер ако постоји циљ, жеља и воља, препеке не постоје. Музика је њен прозор кроз који ослушкује и посматра свет.

Искра Миленковић рођена је 2005. године у Београду. Једна је од чувених Аранђеловачких тројки рођених одложеним порођајем, првим у Србији, па је на свет дошла шест дана пре брата Аљоше и сестре Ирине. Од најранијих дана показивала је склоност ка музичи и већ са три и по године пошла на прве часове клавира у Аранђеловцу. Пошто јој је потпуно оштећен вид због дужег боравка у инкубатору, професорка клавира из Аранђеловца предложила је родитељима да је упишу у музичку школу "Коста Манојловић" у Земуну, где се најуспешније спроводи инклузивна настава за слепу и слабовиду децу, када је имала само пет година. Своје школовање почела је у класи професора и директора школе, Миле Пацковић, са којом је остварила и своје прве успехе и награде. При првом сусрету, професорка Пацковић приметила је велики Искрин таленат. Утврдила је да Искра поседује апсолутни слух што значи да може да одсвира све што чује, па је рад на клавиру утолико био олакшан. Почела да напредује великим брзином и да без икаквих проблема остварује програмске садржаје. И поред њеног потпуног недостатка вида, на изненађење свих, са шест година почиње да учествује на такмичењима и осваја најзначајније награде у конкуренцији старијих од себе и деце без икаквог хендикепа. Сада је ученик шестог разреда ове школе, у класи професора Марије Јовановић.

Свирала је на интерним и јавним часовима, на концертима поводом Дана школа, на разним приредбама, хуманитарним концертима широм Србије - у Аранђеловцу, Крагујевцу, Београду, Новом Саду... Наступала је у Великој сали КНУ, Студентском културном центру у Београду, Галерији "Артгет" Културног центра Београда, Галерији Коларчеве задужбине, свечаној сали Руског Дома у Београду, свечаној сали Скупштине града Београда, концертној дворани новосадске Синагоге итд. Више пута је снимала прилоге за многе националне и локалне телевизије (РТС Б92, Студио Б), а своје стране поклонили су јој и часописи "Политика", "Новости" и "Блиц", портал Мондо и други.

Први солистички концерт, са великим успехом, одржала је у хотелу „Извор“ у Аранђеловцу 2014, а 2015. године наступила је у сали Центра за културу и образовање Општине Аранђеловац. Свој први наступ са гудачким оркестром имала је у Свечаној сали Скупштине града Београда, октобра 2014. године, када је представљала школу пред члановима председништва Европске Уније музичких школа (European Music School Union) у организацији Заједнице музичких и балетских школа Србије. Уз пратњу оркестра МШ "Даворин Јенко" наступила је и у Сава Центру на концерту поводом Дана особа са инвалидитетом. Редован је учесник на хуманитарним концертима "Музика анђела" где се окупљају музички таленти Србије, у међународном пројекту „Harmony of Heart“, са инклузивним хором "ISON" из Новог Сада, јединим инклузивним хором у Европи, који је гостовао у Мађарској, Грчкој, Немачкој, Италији, Словенији, Хрватској. Редовно наступа у камерном дуу са својом сестром, виолинисткињом Ирином Миленковић. "Делта фондација" је у свом пројекту унапређења живота и улагањем у развојне пројекте у области образовања и културе, одлучила да подржи Искру и додели јој стипендију препознавши огроман таленат и потенцијал који она поседује. Међународна корпорација "Microsoft" ангажовала је Искру у рекламном споту којим промовише апликацију за мобилне телефоне, а која ће слепим и слабовидим особама омогућити да помоћу тонова препознају боје. Рекламни спот је премијерно приказан 2015. године на Канском фестивалу.

*Искра Миленковић је наступила на свечаном ошварању
сборског центра ИСКРА у Крагујевци који је намењен
рекреацији и оборавку особа са инвалидитетом*

Искра се одазвала позиву Епископа шумадијског Господина Јована да учествује на свечаном концерту у Саборној цркви поводом прославе и обележавања Дана града Крагујевца.

Поред похађања музичке школе, Искра је редован ученик осмог разреда Основне школе "Илија Гарашанин" у Аранђеловцу и одличан је ћак. Своју основну школу представљала је на бројним такмичењима. На Регионалном такмичењу у рецитовању у Рачи, освојила је друго место. Упоредо са школским обавезама, сваке године учествује и на такмичењу рецитатора Савеза слепих и слабовидих особа Србије, а 2017. године, освојила је прво место у категорији од 11 до 18 година.

Искра је најмлађи власник бројних награда на домаћим и међународним такмичењима. Овај списак није коначан, јер њено време тек долази.

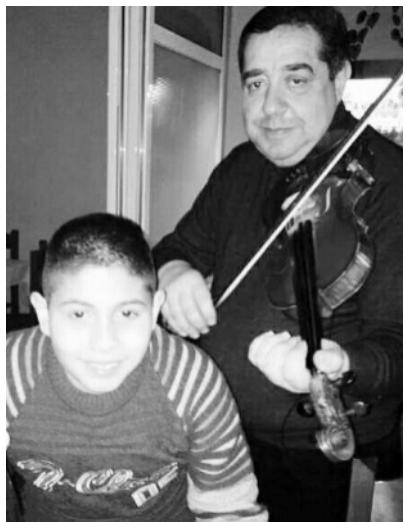
Награде:

2011. године 1. Награда на школском такмичењу у музичкој школи „Коста Манојловић”,
2013. године 1. Награда на Републичком такмичењу ученика музичких школа Србије,
2014. године 1. Награда на XII Concours International de Piano “Nikolai Rubinstein” у Паризу
2014. године 1. Награда на школском такмичењу у музичкој школи „Коста Манојловић”,
2015. године 1. Награда на школском такмичењу у МШ „Коста Манојловић”,
2015. године 1. Награда на Међународном такмичењу младих пијаниста у Шапцу,
2015. године 1. Награда на Републичком такмичењу ученика музичких школа Србије,
2016. године 1. Награда на школском такмичењу у МШ „Коста Манојловић”,
2016. године 1. Награда на Међународном такмичењу ученика музичких школа Србије у Нишу,
2016. године 1. Награда на Међународном такмичењу “Бањалучко бијенале” у Бања Луци,
2016. године 1. Награда на Републичком такмичењу у категорији дуо са виолином, (са сестром, Ирином Миленковић),
2017. године 2/1. Награда на Седмом отвореном такмичењу основних музичких школа - „Станислав Бинички“,
2017. године 1. Награда на Школском такмичењу у МШ „Коста Манојловић“,
2017. године 1. Награда на Републичком такмичењу ученика музичких школа Србије у Београду,
2017. године 2. Награда на Међународном такмичењу “Јурица Мураи” у Вараждину

Весна Проковић

Александар Васић, виртуоз на виолини

Наш најмлађи виртуоз на виолини, Александар Васић рођен је 9. септембра 2005. године. Има тринест година и ученик је петог разреда Основне музичке школе „Петар Илић“ и седмог разреда Основне школе „Милан Илић Чича“. Потиче из породице познатих музичара. Виолину је почeo да свира са пет година уз помоћ свог деде Добросава Добрице Васића, чуvenог виолинисте и мулти-инструменталисте који је 40 година свирао у Народном оркестру и Народном ансамблу РТС-а.

Уједно, Александар је и један од најмлађих полазника Основне музичке школе „Петар Илић“ у Аранђеловцу. Учествовао је на многим фестивалима, међународним и домаћим - у Ваљеву, Београду и Аранђеловцу, где је остварио веома запажене резултате. Добитник је бројних награда, међу којима је и најскорији успех - освојено треће место на Међународном такмичењу виолиниста. Свира и у Културно уметничком друштву „Електропорцелан“. Учесник је многих хуманитарних концерата. Већ је обишао Бугарску и Румунију, где је у такмичењу са другим културно-уметничким друштвима из региона, освојио прво место. Гостовао је и у Турској са КУД-ом «Електропорцелан», где је такође добио признање.

Одличан је ћак и зна да свира све музичке жанрове.

Весна Проковић

Прве голманске рукавице у Аранђеловцу

Спортска опрема фудбалера има дугу историју током које је прилично еволуирала. У почетку су фудбалери носили танке памучне мајице, тешке кожне патике и шортсеве испод колена. Почетком двадесетог века, патике постају све мекше, шортсеви све краћи, за материјале почиње да се узима и синтетика, док су голмани почели да се разликују од осталих играча, одевајући мајице другачијих боја у односу на остатак тима.

Педесетих година прошлог века, фудбал је, баш као и данас, био један од најпопуларнијих спортива. Ретки су били они који правила нису знали, а малобројни су били они одабрани који су без пола муке дриблали са једног kraja терена на други. Спортска опрема у том поратном периоду није била баш на завидном нивоу. А рукавице, које данас у многоме помажу да се лопта задржи у рукама, у том периоду нису се користиле, јер овај спортски реквизит дуго није постојао у фудбалској игри.

Чувени голман Петар Раденковић, познатији је као Перица Раденковић у српски фудбал донео је једну иновацију. Био је први у тадашњој Југославији, а касније и у Немачкој, који је играо у голманским рукавицама. Када се 1957. године појавио на Шумадијином стадиону са рукавицама на рукама, није могао да зна да ће неки момци из публике, ту слику памтити за цео живот.

Љубитељи најважније споредне ствари на свету, жељно су чекали дане када су се играле утакмице и у великом броју подржавали домаћи клуб. Тако је било и тога дана. Како домаћини фудбалери, тако и љубитељи овог спорта чудом су гледали у најважнији реквизит - гумене голманске рукавице које су биле на Перициним рукама.

Као голман БСК-а, Раденковић је био одабран да буде члан Б-репрезентације на Олимпијади у Мелбурну 1956. године. Финалну утакмицу наша рапрезентација је играла са Русијом, која је тада била убедљиво најбоља. Наш клуб морао је да се утеши сребром.

„После завршене утакмице, голман Јашин ми је поклонио своје голманске рукавице. Поред заштите за руке, рукавице су имале и особину бољег пријањања лопте приликом хватања. У то време није било ових финих гумених рукавица. Постојале су само кожне које смо постављали са гумом од пинг-понг рекета због оних гумених „бобица“, сећа се Раденковић. Тако су и Аранђеловчани први пут видели професионални реквизит за одбрану.

Раденковић се Аранђеловца сећа из најранијег детињства. Први пут у нашем граду боравио је са својом баком у хотелу „Старо здање“. Сетио се и чувеног доктора Дуњића, који је био председник аранђеловачког Обилића. Тада је посебно био одушевљен хотелом и киселом водом на отвореном базену.

У мору спортске опреме данас, млађи нараштаји тешко могу да замисле почетке ногомета и упорност и домишљатост фудбалера тог времена.

Весна Проковић

Напомена:

Причу о првим голмanskim рукавицама у граду под Букуљом, чула сам од нашег сталног дописника из Новог Сада, иначе Аранђеловчанина, Дулете Теофановића, а наш гост, Перица Раденковић, само је допунио новим подацима.

IN MEMORIAM

Срђан Степановић - Пане (1962-2017)

Рођен је у Аранђеловцу, од оца Раденка и мајке Војке. Основну школу и Гимназију завршава у Аранђеловцу, а после тога и саобраћајни факултет у Београду.

Први посао у струци био је у предузећу «Стрела» Лазаревац, а након тога се враћа у свој град у Аранђеловац. Радио је и у истоименој фирмама «Стрела» Аранђеловац у време највећих проблема изазваним санкцијама, где се као млад стручњак добро сналази у помоћи око вођену фирме. Када мање више све креће ка приватном сектору, оснива приватно предузеће «Авто-шпед».

Истовремено се укључује у друштвени живот и постаје активни члан Демократске странке. После политичких промена 2001. године, затвара своје предузеће, одлази у Београд и заједно са Слободаном Батом Росићем, преузима вођење највећег друштвеног предузећа Железнице Србије, као други човек у фирмама, а први оперативац у послу. Истовремено је био у више Управних одбора јавних предузећа и врло активни члан ДС. Као друштвени радник у својој струци оснива АМК Дијамант.

Одлазак у Београд одвојио га је од родног Аранђеловца. И ван свог града био је активан у друштвеном животу. Изнад свега је волео друштво, а самим тим и кафанду.

Био је ожењен супругом Душицом са којом је имао две ћерке, Смиљану и Александру. Обе су завршиле факултете, а Александра се бави одбојком, што је вероватно наследила од свог деде, а Срђановог оца Пана, познатог варошког одбојкаша.

Био је активан и у сарадњи са Удружењем грађана «Баштина и будућност-Аранђеловац 1859» и на пројекту ревитализације пруге уског колосека ШУМАДИЈСКА КРИВУЉА.

Хаџи Миодраг Бошковић

IN MEMORIAM

Јелена Христодуло
(1940-2018)

Јелена Христодуло рођена је 3. јуна 1940. године у Београду. Родитељи, Леонида и Милева Христодуло, били су чувени учитељи. Гимназију је похађала у Аранђеловцу и Београду. Дипломирала је јуна 1963. године на одсеку за југословенску и светску књижевност тадашњег Филозофског факултета Универзитета у Београду.

Током целог радног века, била је професор у Гимназији. Као пензионер, до смрти, живела је у Аранђеловцу, на остатцима имања свога деде по мајци (Јовановић).

У оквиру издавачке делатности Удружење грађана «Баштина и будућност-Аранђеловац 1859» и Библиотеке «Баштина», издала је књигу прича «Место живота и наде» 2007. године. На самом почетку је навела да се приче не измишљају, већ се догађају некоме и некада. Приповетке у њој представљају њена сећања на људе и збивања и оно што је бивало у варошици и околним селима. У првој прици ове књиге, «Гађење и вежба из лингвистике» верујем да је написала неколико редова о себи самој јер је и моје сећање на њу баш овакво.

«Од када зна за себе бавила се речима. Не сећа се када је слушала приче јер је већ од пете године сама читала. После је писала песмице, па песме, приче, есеје, новинске чланке, интерпретације књижевних дела... Знала је доста о моћи и немоћи речи, о чудесно широком пољу њеног основног и пренесеног значења. Радила је више од тридесет година као професор књижевности и прочитала безброј ђачких задатака, реферата, писаних вежби, различитих написа и записа, литерарних радова и исповести које девојчице и дечаци у гимназијском добу почињу да пишу... Она је речи волела и није их се плашила ма какве да су биле, само се нелагодно и стидно осећала пред псовкама, мада би понекад у бесу и немоћи и сама опсовала... Радила је, све што треба и мора начином који јој је био својствен целог живота. Није признавала смисао или значење речи «умор», него је стално потврђивала Гетеову крилатицу: «Кад дух хоће, тело мора». Сама није знала где су границе њене стварне снаге, а када почиње тиранија волье.»

Остаће упамћена и као дародавац Народне библиотеке «Свети Сава» јер је своје прочитане књиге увек поклањала да би што више корисника могло да их прочита. На тим поклонима је остављала само своје иницијале, Ј. Х. Рекла бих, да је у питању практичност - исконска особина и Срба и Грка и њене српско-грчке генетике.

Заувек је отишла 5. августа 2018. године. Тихо, баш као што је и живела.

Весна Проковић